

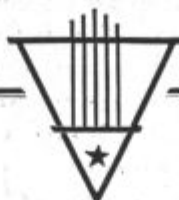
CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA

DRUŠTVA V LJUBLJANI

Št. 9., 10. - Leto 50.

September, oktober, 1927

Dr. Fr. Kimovec:

SLOVENSKO CECILIJANSTVO.

(Nadaljevanje in konec.)

In prav zato je slovensko cecilijanstvo moglo biti celo učitelj večjim narodom. Ko je sloviti italijanski cerkvenoglasbeni voditelj P. de Santi, osebni prijatelj in svetovavec Pija X., hotel reformo cerkvene glasbe v Italiji spraviti v tek, kaj je storil? Ali je šel Italijanom kazat resnobno nemško delo? Ne! Foersterjevo »Missa solemnis« je vzel in jo Italijanom pokazal kot zgled cecilijanske, cerkvenim predpisom zgledno odgovarjajoče glasbe. In uspeh? Takole so se Italijani izražali: Če je cecilijanstvo tako, bene, benone! potem smo seveda zanj. — Ali menite, da bi Italijani z njih božajočimi melodijami, z njih sladkimi Madonami in ljubkimi, pristrčnimi kodroglavimi Bambini, z njih tako osebno pobarvano pobožnostjo k Foersterju rekli: bene, benone, če bi bil Foerster v skladbi mrk, resast, brezbarven, brezoseben? Ugajal je prav in samo zato, ker iz njega veje osebna, srčna toplota, ker iz njega diha sladki melodični dih našega naroda, ker maša zveni na nekaterih mestih kakor od petja tihih večerov, ko pesem uspava pokojne domove.

To nesoglasje med teoretičnimi zahtevami in izdelki za prakso je človeka včasih kar v zadrego spravilo. Ko sem prvokrat slišal krepko, živahno p. Hugolinovo božično iz prve zbirke (s p. Angelikōm sta jo izdala) — pravkar sem se bil najedel ostrejšega cecilijanskega kruha — sem napeto poslušnil: dobro je delo — pa me je skoro skrbelo, ali se mi sme dobro zdeti, ali ne — kakor skušnjava me je oblétovalo, ki se ji ne smem udati.

Sicer pa prav do danes menda vsi cecilijanski skladatelji vsaj v neki smeri kažejo dvojno naravo: eno priučeno, z izobrazbo pridobljeno, glasbeno filozofski poglobljeno, drugo prirojeno, z materinim mlekom in življenjem z ljudstvom privzgojeno.

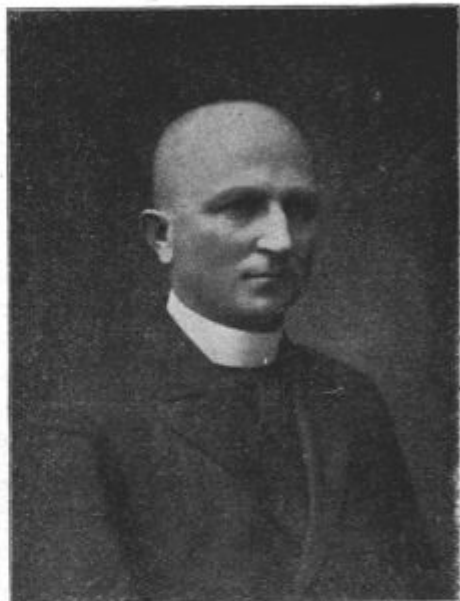
Od starih hrastov so vsi popadali ali so se po utrudljivem delu odtegnili v pokoj, samo eden še stoji neomajan, življenja poln, vedno dalje se šireč, živa priča nekdanjih dni prvega ognja, steber, stožer cecilijanstva, z literaturo, s kompozicijo, z zborom, s skrbjo, z delom, čuvaj nad pravim

duhom, pojmovanjem — naš dolgoletni spretni predsednik, p. H. Sattner, vedno izbran, slovesen, gosposki, toda prijazen, ljubezniv, prisrčen, z vsemi lastnostmi, ki so našim ljudem na gospodi tako všeč. Sam se skriva, pa se kot nebotačnik iznad vseh dviga po množici in obširnosti pa tudi po tehtnosti svojih del in izbranem okusu. Če bi pri vseh drugih opazil plehkost, vsakdanjost, banalnost — pri njem je ne boš. Kakor vijolico duh, njega razodevajo dela: ne moreš mimo, da se ne bi ozrl, ne obstal, ne posluhnil. Pri njem smo se brez izjeme vsi učili...

Novejši pokret je uvel Premrl: sam svoj, včasih resast, trmasto dosleden, kar vidi se, kako je v plemenitem glasbenem srdu zapihal:

Emil Hochreiter

Dr. Franc Kimovec

bomo videli, če se da skoz to tesno, prerastlo sotesko priti ali ne. — In zopet je tako nežen, mehok, poje ko dete, da pesem izzveneva kakor pesem brezskrbnih, otroških src pod daljnimi gorami. — In ima hvaležnih in spretnih učencev, ki si z odločnim korakom utirajo pot in vsevprek vzbujajo pozornost, pa tudi priznavanje.

In za ves ta sijajni razvoj se imamo zahvaliti Cecilijinemu društvu z njega delavci, njega listom, in predvsem z njega požrtvovalnimi uredniki: Gnezdrom, Foersterjem, Karlinom, Premrlom, ki so žrtvovali trud in delo in še denar, če so ga imeli. — Res da so bili Foerster, Hribar, Sattner, Premrl tvorci, toda če bi bili delali brez cecilijanstva, bi ne bili postali taki, tako veliki, tako plodoviti. Cecilijanstvo jim je vzgojilo odjemalce.

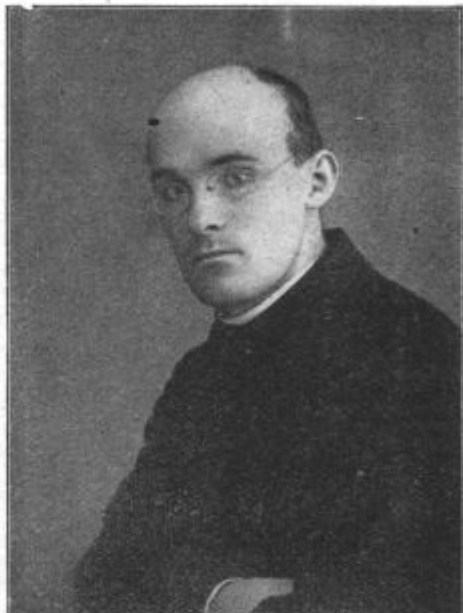
Cecilijino društvo je predvsem s svojo šolo omogočilo tako razrast, s šolo, ki je direktno vzgojila preko 300 organistov, ki danes

ne delujejo le po vsej Sloveniji, temveč po vsej Jugoslaviji, Avstriji, Italiji. Pred 50 leti, kakšne organiste smo imeli? Izvečine neuke samouke, ki če so imeli dobro voljo, je bilo kar veliko; znanja je imel komaj kdo kaj, še not niso vsi poznali. In orglanje? V najboljšem primeru kakor se igra na klavir, če je bilo pa le malo slabše, je šlo na podlo, surovo harmoniko.

In ti organisti so povsod ustanavljali pevske zборе. Kjer so pred 50 leti na koru čivkale po tri ženske, pojo danes zbori po 15, 20, 30 in več pevcev. Saj je še za ljubljansko stolnico največkrat zadoščal ženski kvartet. — Cecilijanstvo je rodilo zborovodje Foersterja, Sattnerja, Premrla in še drugih sto in sto.

Josip Klemenčič.

Alojzij Mav.

Zbori pa niso napredovali samo v številu temveč tudi v lepoti petja. Odličen slovenski glasbenik, dolgoleten cecilijanski sodelavec in voditelj, ki je bil več let odsoten, se ob vrnitvi ni mogel načuditi vsemu izmenjenemu načinu petja, lahno plavajočemu, poduhovljenemu. To česar pred 50 leti niso znali zbori po mestih, dosegajo danes pogosto že zbori v oddaljenih hribih.

In dobri zbori so mogočno izboljšali okus sebi in ljudstvu. Plitvih, plehkkih, sentimentalnih reči nočejo: ne bomo peli! ugovarjajo; kaj boljšega, kaj težjega! — Skladbe, ki izobraženi glasbeniki nad njimi dvomijo: zbori jih pogumno pojo, ljudstvo jih z užitkom poslušaja.

In ali ni izreden uspeh v tem področju, če je cecilijanstvo vzbudilo v ljudstvu smisel za polifonijo, tako da je preprost, v glasbi docela neuk kmet dejal: »Nikoli ni lepše kakor takrat, kadar ves čas vsak svojo pojo, nazadnje se pa tako lepo ujamejo...«

Dobri organisti in dobri zbori pa zahtevajo dobre orgle. In teh je v tej 50 letni dobi zrastle kakor gob po dežju, to pa v toliki meri, da se bo težko kje kaka škofija mogla ponašati s tolikimi prvovrstnimi deli, z deli, ki so jih vnaprej nezaupni, kritični, s predsodki presojojajoči, izbirčni tujci brezpogojno hvalili in občudovali. Cecilijanstvo je rodilo naše sijajne mojstre G o r š i č a, M i l a v c a in druge: Kuharja, Naraksa, Zupana, jim dalo razmaha in jih doma zaposlilo, da jim ni bilo, kakor Križmanu, treba največjih del postavljati v tujino. Ali ni nad vse častno za naše mojstre, da so orgle, ki so jih pri nas postavili tuji mojstri, kvalitativno kar po vrsti slabše, kakor dela naših slovenskih velikih mojstrov?

Dr. Fran Mlinar-Cigale

Stanko Premrl

Cerkvenoglasbena kultura se je tako visoko dvignila, da si danes že podeželski zbori drznejo prirejati c e r k v e n e k o n c e r t e; in danes nihče več ne poprašuje, ali so upravičeni ali ne: učinkujejo dobro, plemenito in to jih popolnoma opravičuje.

Poleg tega so cerkveni zbori srce svetnih zborov v naših prosvetah. Iz onih so se ti rodili, cerkveni zbori prosvetne vzdržujejo. In sijajno delujoča P e v s k a z v e z a ali ni razumljiva samo iz cecilijanstva?

In zato uspehi cecilijinega društva cecilijanstvo samo najbolj opravičujejo. O če bi ti, ki so pred 50 leti imeli za svojo najvažnejšo nalogo grmeti in udarjati po cecilijanstvu, ki so ob njegovem rojstvu z jedko besedo popraševali: »Kaj pa je tebe treba biló?« — danes naj pridejo! Danes imajo odgovora dovolj: Ex fructibus — po delih jih boste spoznali. Sadovi so obilni, sijajni, zdravi, sladki; če je trpkih vmes, so menda zato,

da se drugi bolj sladki zde. Danes se vidi, kako je bil ves srditi boj nepotreben, krivičen. Morebiti preveč trdim: Če je vstala vihra, če je grmelo, treskalo, udarjalo, da so se iskre kresale, če so nahujskane branjevke za Foersterjem letale in ga z »lajzon, lajzon« zmerjale, je to samo dokaz, za izredno vztrajnost, za neuklonljivo junaštvo mož, ki so cecilijansko gibanje započeli in ga odločno vodili.

Samo dveh uspehov cecilijanstvo še ne more zapisati v svojo kroniko: ljudsko petje se na splošno (izvzemši nekatere posebne prilike in kraje) še ni udomačilo — kar je zelo, zelo škoda — in latinskega petja naši ljudje še niso tako vzljubili, kakor ljubijo domače slovensko

Vinko Vodopivec.

M. Eleonora Hudovernik

— kar pa ni taka nesreča.¹ Morda nam je to v krvi, morda je nekaj kakor spomin na sv. Cirila in Metoda, morda duše hrepene po slovenskem petju, po razumljivi besedi tudi pri slovesni božji službi, ki se nam v staroslovenskem jeziku obeta in so mašne knjige v jeziku sv. Cirila in Metoda v Rimu že dotiskane. Ali ni zelo zajemljivo dejstvo, da tam, kjer se je ohranil staroslovenski liturgični jezik, slovesno mašo vsi ljudje pojo?

Vsi ti veliki, nepričakovani uspehi, ki se početnikom o njih niti sanjati ni moglo, so pa mogoči le, ker je društvo delovalo v senci cerkvene oblasti, ker je nad njim čuvala roka naših prevzvišenih pokroviteljev. Tu se odpira veličasten pogled: vsi naši vladike:

¹ Ko je poljski škof Przedziecki vprašal Pija XI., ali naj vpelje latinsko petje pri slovesni službi božji v krajih, kjer zdaj vsi ljudje po poljsko pojo, mu je papež dejal, naj kar pri starem ostane, če ljudi navdušuje, jim srce veseli in pobožnost dviga.

Zlatousti, Jakob, Bonaventura so nas podpirali — več! bili so naši prijatelji, ki so nas navduševali in nam poguma dajali.

Da zlasti danes cerkvena glasba tako prednjači, se imamo zahvaliti požrtvovalni pozornosti sedanjega našega prevzvišenega pokrovitelja, ki ima čudovit, prirojen smisel za to, kar je lepo, plemenito. Mi bi vegetirali, se lovili, v ozadju boječe páberkovali in pobirali ostanke z mize svetne glasbe, tako pa s ponosnim, samozavestnim korakom stopamo v prvih vrstah slovenske glasbe. V nobeni knjigi, v nobenem listu, v nobeni kroniki, niti v naših sejnih zapisnikih ni zapisano, kaj dolgujemo. Pa je zapisano v živi zavesti, v srcih naših hvaležnih... Najnovejšega pokreta bi brez sedanjega pokrovitelja, kneza in škofa dr. Jegliča ne bilo. Talente je odkril, Premrla nam je dal in z njim ves veliki napredek novejšega časa, omogočil nam je, da 50 letnico praznujemo s takim razmahom.

Cerkveni oblasti se imamo predvsem tudi za to zahvaliti, da je cecilijanstvo vse zajelo, da se mu nihče ni mogel ustavljati, da cecilijanstvo danes nima nasprotnika. Da ima ta ali oni proti tej ali oni skladbi, proti temu ali onemu skladatelju pomisleke, ni nič čudnega: vsaka glava svoj svet, svoja misel. Michelangelo Rafaela tudi ni prida ugodno presojal, in vendar sta oba največja umetnika renesanse. Vsak umetnik ima svoj ideal. Kar je izven tiste poti, ki do tega ideala vodi, tega zanj ni, tega ne more tako upoštevati, ceniti, čeprav morda vodi do enake višine. — Vsi taki pojavi so samo znak, da imamo v cecilijanskih vrstah veliko sam svojih talentov.

Kar naš pokrovitelj tu, to dela v svoji škofiji naš bivši delavni, iznajdljivi predsednik in večči urednik knez in škof dr. Andrej Karlin, ki smo ga kot delavnega moža sicer izgubili, pa je cecilijanska misel z njegovim povišanjem izredno pridobila. Talente je našel in jim preskrbel izobrazbo in tako cecilijanstvu utrl gladkejšo pot.

Cecilijanci so cerkvi to srečno podporo vračali s hvaležno zvestobo: navodila velikega Pija X. so s tako točnostjo pograbili kakor nikjer. Ko je Nemčija proti njemu tajno pripravljala pasivno rezistenco, nedelaven odpor — kako ga je veselilo, ko je slišal, kako so ljubljanski cecilijanci njegov motuproprij vzeli za podlago svojemu delovanju. Priča temu je prekrasni, dragoceni avtograf na koru blejske cerkve, ki ga je blejski zbor dobil zato, ker je prvi gojil in pel koral po Pijevih zahtevah.

Tako danes ob 50 letnici s ponosnim zadoščenjem ugotavljamo, da so bili in so z nami vsi najboljši: z nami svetniški Pij, z nami vsi naši škofje; od Krizostoma, preko Jakoba do Bonaventura in Andreja; z nami vsa duhovščina, z nami tudi vsi svetni glasbeniki, z nami vse ljudstvo. Naših uspehov se raduje, sadove našega dela z veseljem uživa ves slovenski narod dobesedno do zadnjega moža. Ta zavest je brez dvoma največje plačilo vsem nesebičnim delavcem, ki niso gledali na lastno korist, ne na gmotno udobnost, ki niso iskali svoje časti, ampak so širili božjo čast vsakateri po svojih močeh: od mogočnih delavcev v središču do onih

požrtvovalnih mož v osamljenih župnijah, ki je njih delo z njih imenom vred ostalo skrito, pa so veliki razmah cecilijine misli prav ti razvili v najbolj oddaljenih odganjkih.

Zato brez skrbi gledamo v bodočnost: dokler bo Cecilijino društvo imelo takih varihov in pokroviteljev in podpornikov in takih vnetih, požrtvovalnih delavcev, ki ne računajo: za malo denarja malo muzike — kar bi bilo sicer tudi upravičeno — ki ne pričakujejo plačila in priznanja od ljudi, in ga za svoj ogromni, včasih kar nadčloveški napor in trud tudi pričakali ne bodo — ampak od Boga, ker delajo za Boga, sub specie aeterni: za večnost zbirajo — dokler, pravim, imamo takih mož, se nam za prospeh društva ni bati, ampak s ponosnim upanjem smemo pričakovati, da bo naslednja petdesetletna doba tudi to dovršila, česar ta ni mogla, da bo mogočno cecilijansko drevo, pred 50 leti zasajeno, skoz 50 let skrbno negovano, v prihodnjih 50 letih še obilnejših sadov obrodilo.

Dr. Josip Mantuani:

JANEZ PIERLUIGI IZ PALESTRINE.

Ob štiristoletnici njegovega rojstva.

(Dalie.)

III.

Medtem, ko so očetje razpravljali o cerkveni glasbi, oziroma o nedostatkih, s katerimi ta umetnost moti red in pobožnost, je v Rimu poučeval in vodil petje ter pridno skladal Janez Pierluigi iz Palestrine. Bil je — kakor dokazuje Maforjeva beležka, o kateri smo obširneje govorili že gori (C. Gl. 1926, str. 92) in dejstvo, da so ga smatrali že ob njegovi smrti za »kneza glasbe« — značilna osebnost svoje dobe, znan tudi daleč preko meja svoje domovine. Ker je bil poleg tega tudi korekten katolik, mu je živahna domišljija spletla iz preoblikovanih zgodovinskih dejstev in pesniških domislekov venec in mu ga položila na čestito glavo kot »rešitelju figuralne glasbe« v cerkvi. Kot zgodovinarji moramo vprašati: S čim je pa izvedel ta veliki čin?

Tu pa nam bo pomisliti najprej, da-li je bilo pred in za dobe tridentinskega zbora vse nepravilno, kar so zložili tedanji glasbeniki — izvzemši Pierluigija? In je-li ta sam od vsega začetka edini popolni skladatelj in vedno na višku?

Tu prihajamo že v zadrego. Tudi doba pred koncem koncila je imela izrednih talentov dovolj, ki so zložili za cerkev dolgo vrsto vzornih skladb, n. pr. Dominik Phinot, Christobal Morales, Clemens non Papa, Jakob Arcadelt, Costanzo Porta, Giov. Animuccia, Costanzo Festa, Blaž Ammon, Tomaž Tallis in drugih več. Ne rečem, da so kompozicije teh mož vseskozi zgledne, kakor tudi Pierluigijeve niso

vse na isti višini, a večina je — tudi liturgično — neoporečna. In na vse te skladbe se koncil nič ne ozira, ampak omenja edinole nedostatke v cerkvenih spevih, ne da bi navajal tudi popolnejše, ki jim ni ničesar očitati in jih stavil komponistom za vzor.

Poglejmo si med skladatelji Pierluigija samega. Tudi on ima svoj razvoj in — kot realen človek — svoje svetle in senčne strani; seveda prevladujejo svetle značilnosti in stoje visoko nad senčnimi, takó, da poslednje prav lahko zgrešimo.

Pierluigi je učenec nizozemske šole. Glavni učitelj mu je bil papeški pevec Firmin Le Bel (prim. opazko št. 20 te razprave), rojen Nizozemec, izučen v svoji domovini. Od tod izhaja Pierluigijeva polifonija, ki ji je ostal zvest vse življenje in ki je postala značilnost »rimske šole«. — Naš mojster je strog pristaš diatonike, ne izogiba se pa frapantnih, celo smelih prehodov in modulacij, ako so upravičene. Muzikalična skladnja je urejena po nizozemskih uzorcih: vse je v urejenih periodah, simetrično združeno, razčlenjeno po zarezah, počivališčih in medsklepih. Naš skladatelj se drži svečane, staronizozemske kadence do konca. Njegov slog je zamišljen vnaprej samo za vokalno glasbo; kar je imel nizozemski slog še okorelih ostankov iz prastarega instrumentalnega spremljavanja izvirajočih okraskov, te pa postrže njegova mojsterska roka.

Osnove svojim skladbam jemlje najčešče iz gregorijanskega koralu, to pa bodisi ves napev, ki ga prekontrapunktira — in tu sledi metodi, ki jo je izvajal duhovnik Eleazar Genet, iz Carpentrasa v Franciji (1475—1532) — ali pa si vzame le kratke teme, ki jih imitira v vseh glasovih. V tem pogledu so njegovi »Magnificat« zelo poučni zgledi, kjer dela z dvema zasnutkoma: glavni ostane vseskozi, dočim izvaja stransko temo iz glavnega zasnutka in tako menjava možnosti različne polifonske odeje. Tudi tukaj sledi starejšim mojstrom nizozemske šole: duhovnikoma Ivanu de Okeghemu (ok. 1430—1495) in Jakobu Obrechtu (1430—1505). Starejše tehnike se drži tudi s tem, da tvori napeve iz sekvenc, kakor n. pr. v 1. knjigi maš: Missa »Ece sacerdos magnus«. Tu ima bas proti koncu vzklika Christe eleison značilne sekvence.

Pa tudi v poznejših skladbah nahajamo ta stari pripomoček nizozemske šole, n. pr. v maši »Lauda Sion«.⁸⁵

Pogosto spominja naš mojster na Josquina de Prés v svoji polifoniki, samo da je čuvstveno globlji in da prosteje razpolaga s sredstvi tega sloga le dotlej, dokler se mu zdé neobhodno potrebni. Moteta »Valde honorandus est« je pisana strogo polifonsko; a pri besedah »cui Christus in cruce matrem virginem virgini commendavit« preneha prepletajoča polifonika in se umakne akordski homofoniji — dokaz, da mu tehnična sredstva niso smoter, ampak samo pripomoček, da doseže svoj namen. Tupatam se pa drži vzorcev celó zastarele umetnosti; tako n. pr. je moteta »Sancta et immaculata virginitas« strogo izpeljan kanon v kvarti. — Madrigali prve

⁸⁵ Prim. P. Wagner, Geschichte der Messe, str. 432 nsl.

knjige (1555) so zelo podobni Willaertovim, umerjeni, na pol cerkvena glasba, dočim so bili v drugi knjigi (1586) res živahni svetni spevi.⁸⁰

Veliko spretnost razodeva v kombinaciji glasov. Nad 12 ne gre; a tudi tukaj učinkuje rad bolj s fineso, kakor z maso. Že pri peteroglasnih motetah pridružuje peti glas sedaj visokim (deškim) glasovom, sedaj globokim (moškim); na ta način tvori — nekam sramežljivo prikrite, alternujoče troglasne zборе, ohrani pa enotnost polifonskega ovoja; lepi primeri so: »O admirabile commercium, Senex puerum portabat«; v osmeroglasni moteti »Surge, illuminare« je načelo razdeljenih zborov že očitneje, a pravcate »cori spezzati« imamo n. pr. v »Ave Regina«, »Confitebor«, »Lauda Sion«, »Stabat mater«, »Veni sancte Spiritus« in v štirih osmeroglasnih mašah, ki so bile natisnjene šele po njegovi smrti l. 1601. Le ena izmed njih je prišla na svetlo že l. 1585. pri Scottovih dedičih v Benetkah: to je bila maša »Confitebor« po motivih istoimenske motete. — Zelo važna je v tem pogledu tudi šesteroglasna maša »Assumpta est Maria«. Mojster deli glasove v dva zbora, a vedno menjava kombinacije, tako da nastajajo zbori po 3, 4 ali pet glasov; s temi družji osnovne motive iz gregorijanske antifone; na ta način dosega seveda čarobne učinke v zvočni barvi in pestrosti.

Da poizkuša tudi slikati s toni, ni treba posebej omenjati, ko so Nizozemci (Josquin des Prés, H. Isaak in dr.) že davno take stvari izvajali in je v Pierluigijevi dobi posebno Clément Jannequin vznemirjal svet s svojimi velikimi programskimi skladbami (chansons). Naš mojster je to stran uporabljal zmerno, a značilno, kar nam posebno ilustrirajo spevi iz 4. knjige motet na besedilo visoke pesmi (1584); izjemoma stopnjuje to tik do meje dramatike, kakor n. pr. v antifoni »Pueri hebraeorum« (vriskanje otrok).

Osnovne napeve (cantus firmi) jemlje iz korala in iz svetne pesmi. Posebno zadnjo vrsto je treba, da omenimo. Natančno označene so maše: »Già fù, chi m'ebbe cara« (1600 natisnjena, po lastnem madrigalu). — »Io mi son giovinetta« (1570 natisnjena kot »Missa primi toni«, 1598 pa je motiv označen; vzet je iz Ferraboscovega madrigala na Boccacciove besede). — Dve maši »L'homme armé«; prva natisnjena 1570, je zložena na popoln cantus firmus, druga, tiskana 1582 je imitirana. — »Nasce la gioia mia«, tiskana 1590, motiv iz madrigala Lud. Primavera. — »Qual' è il più grand' amor«, tiskana 1601; napev morebiti iz madrigala

⁸⁰ Na svojo pretirano in najbrž ne tako globoko občuteno samoobtožbo v predgovoru iz l. 1584., ko je svoje motete na besedila visoke pesmi posvetil Gregoriju XIII., je Pierluigi pač spet pozabil. Tam govori o pesnikih in glasbenikih, ki priobčujejo razbrzdane madrigale in nadaljuje: »Ex eo numero aliquando fuisse me et erubescio et doleo... consilium mutavi.« Dve leti pozneje »consilium mutavit« znova in je bolj svetovno nadahnjene madrigale poslal v založbo Scottovim dedičem v Benetke. — Ambros, l. c., IV² 46 pripominja k moteti: »Laetus hyperboream volet«, ki pomenja nekako uglasbeno dedikacijo kardinalu Bathoryju: »Die Dedicationen Palestrinas scheinen in der That überhaupt nur da zu sein, damit wir ihn nicht ganz und gar für einen Engel halten.« In res, zadovoljni smo s tako izrednim človekom.

Cipriana de Rore. — »Quando lieta sperai«, tiskana 1600, na osnovi vzeti morebiti iz madrigala Cipriana de Rore. — »Vestiva i colli«, tiskana 1599, motivi iz lastnega madrigala. — Poleg teh imamo še »Missa sine nomine«, ki je pa zložena po motivih francoske ljudske pesmi »Je suis déshéritée« — a v umetni obliki; eno je priredil Joh. Lupus, drugo Jean Maillard. Tu sem bo šteti najbrž tudi nekaj maš, označenih samo po tonovskih načinih in nekatere druge, ki nosijo kot značnico samo zaporedno številko. Tudi eno tropirano mašo⁸⁷ imamo od Pierluigija, samo da so tropi sedaj odstranjeni; prvokrat je bila natisnjena l. 1570., pozneje še 1599.

Poleg teh bistvenih delov lahko zasledujemo v Pierluigijevih skladbah tudi vso staro navlako menzuralne pisave, stare vrste raznih taktovskih označb, ligatur, hemiol, imperfekcij in podobno,⁸⁸ ki so jih rabili še nizozemski — in za njimi tudi drugi mojstri.

Vidimo torej, da Pierluigi ne oblikuje svojih skladb z izvanrednimi sredstvi, nasprotno: še precej zastarelih metod se poslužuje v vsakem pogledu.

Pogosto pa govorimo o »Palestrinovem slogu«, ki da je značilen za Pierluigijeve skladbe in za smer rimske šole sploh. V čem se torej izraža »Palestrinov slog«? To je sicer težavno dopovedati, a poizkusiti je treba vendarle, da vzbudim, kolikor mogoče pravilno pojmovanje.

Prvi znak, ki ni dostopen našim fizičnim čutilom, ampak samo naši duši: to je polet njegovega duha in glas njegovega srca. Pierluigi zajema svoje tone iz globočin lastne duše in vpliva samo na take poslušalce, ki so zmožni, da se utopé v njegovo čuvstvovanje, na ljudi, čijih dušne strune so podobno ubrane, kakor so bile mojstrove tedaj, ko je skladal, oz. ki jih resonanca skladb zveže z namerami komponistovimi, na ljudi, ki čutijo ob zvokih mojstrovih umotvorov isto, kar je čutil on, ko jih je ustvarjal. Predpogoj je obsežen: muzikalnost, prežetost s smislom in pomenom besedil, izšolanost v muzikaličnih oblikah in poznavanje pripomočkov, s katerimi so oblikovali tedaj skladatelji napeve in jih večglasno ustrojali, kakor posebnosti cerkvenih tonov, motiv, oddelek, stavek, perioda, cantus firmus iz gregor. koral, glavna tema, protitema; homofonija in polifonija, vse vrste kontrapunkta, sekvenca, imitacija, kanon, ležeča nota in podobno; poslušalcu brez tega znanja so Pierluigi-

⁸⁷ Prim. P. Wagner, l. c., str. 446. — V besedilo pri »Gloria« so bili namreč vrinjeni posamezni reki (tropi), n. pr. »Deus pater omnipotens — Mariam gubernans —«; »fili unigenite Iesu Christe — Mariam coronans —«; te vstavke so pozneje črtali — in to se čuti.

⁸⁸ Prim. Cerkv. Gl., 1896., str. 65 nsl.; o ligaturah pri Pierluigiju posebno str. 68. — V tem pogledu se nam razodeva sodobnik palestrinskega mojstra, naš rojak Gallus, kot samostojen rešitelj, ki je z jasno razsodnostjo in krepko roko pomedel to staro in popolnoma nepotrebno šaro. En sam primer je podal, v katerem je združil vse taktovske šikane: češ, vse to obvladam tudi jaz, a nočem vporabljam, ker ni treba. Ta primer je natisnjen v njegovem Opus musicum, II. (1587), št. 70 (Subsanatores subsanabit Deus), v drugem, posebno pa v petem delu. — Prim. Denkmäler der Tonkunst in Österreich, XV/1, Wien, 1908, str. 189 nsl. —

jeve skladbe nedostopne. L. 1891. sem govoril z učenim profesorjem matematike, ki se je zanimal za glasbo dunajskih klasikov in je bil celo varuh obsežnega glasbenega arhiva. Rekel mi je v pogovoru: »Ne veste, z deli Palestrinca in njegovih sodobnikov — to ni nič, je samo žaganje sem in tje, brez vsake melodije in sočnosti.« Mož ni imel potrebnih pojmov in ni poznal ustroja takih skladb in zato jim ni mogel slediti.

Drugi znak je prozornost prepletajoče polifonike in naravni tok harmonije. To je sad njegovega posebnega talenta in finega čuta za mehko črto melodije, kar se vidi posebno tam, kjer kontrapunktira dani cantus firmus, vzet iz korala. Take uspehe dosega posebno s tem, da uravna vstope na ta način, da tvori vstopajoči glas značilen akord z drugimi že tekočimi glasovi; poleg tega pa tudi z razporedbo besedila.

Tretji znak je tonaliteta. Rekli smo, da je Pierluigi di-tonnik; glasove pa veže v take harmonije, da imajo na daljše odstavke, pri posameznih krajših skladbah tudi od kraja do konca značaj modernega *dura* ali *mola*, dasi tega teoretično ne pozna. Morebiti se opira v svojih poznejših skladbah — od 1560 dalje — tudi zavedno na Zarlinove teoretične spise, posebno na »Istituzioni harmoniche« (1558), ki so mu bili brez dvoma znani.⁵⁹

Četrty znak imamo v objektivnosti muzikaličnega izraza. Tukaj tiči morebiti največja skrivnost neodoljive učinkovitosti Pierluigijevih skladb, posebno tistih, ki so zamišljene za cerkev. Ti umotvori se muzikalično pač opirajo na pomen posameznih besedi in tudi poedinih delov v stavku, nikdar pa ne vsiljujejo kakega čuta, misli ali podražaja, nikake dramatike, ki bi izvirala iz trenutnega razpoloženja umetnikove duše; Pierluigijeva glasba nas drži v krogu, za kateri je zamišljena: cerkvene skladbe v cerkvi nas podpirajo v verski kontemplaciji, svetne — in to so edinole svetni madrigali — v vedri, a nikakor razbrzdani družbi. — Vsepovsodi je ravnovesje v njegovem izrazu; nikjer ne poizkuša enostranske interpretacije poedinih pojmov ali situacij; njegovi »Kyrie« v mašah so pobožne prošnje, polne udanosti in upanja, da bodo uslišane, a ne podčrtavajo Gospodovega imena v smislu tedanjega socialnega reda kot samovladarja, ki more človeku škoditi, ako ni dovolj »ponižen«. V angelskem himnu in v veroizpovedi ne izrablja nobene še tako vabljlive prilike, da napoti svoje poslušalce v goščo; Pierluigijev »Credo« je prepričana veroizpoved, ki samo pravi pred Bogom v svetišču: to in to verujem; nikdar pa ne poudarja v dramatičnem smislu: tako-le je prispel Kristus na zemljo, takó so ga križali in položili v grob, s tako sijajnostjo je vstal od mrtvih, takó je splaval v nebesa itd. Nikomur ne daje povoda s svojo glasbo, da si tolmači eno ali drugo mesto subjek-

⁵⁹ V Istituzioni harmoniche se peča Zarlino (I, pogl. 30 in III, pogl. 31) z durovim in molovim akordom; prvega imenuje »divisione harmonica«, drugega »divisione aritmetica«. Pojasnjuje ju s pomočjo strunskih dolžin: durov sozvoek v razmerju $1:\frac{1}{2}:\frac{1}{3}$ itd.; molov: $1:2:3$ itd. —

tivno, ampak drži vse v popolno objektivni smeri. — In prav ta objektivnost je ideal cerkvene glasbe, ki ga je danes čimdalje tem težje doseči.

Peti znak Pierluigijevih cerkvenih skladb je jasnost in pojmljivost besedila. To nahajamo pri njem v neprimerno popolnejši meri, kakor pri kateremkoli polifoniku pred njim in za njegove dobe. Te učinke dosega z navidezno enostavnimi sredstvi. Taka so n. pr. 1. da se poslužuje kontrapunkta note proti noti; 2. da rabi kratke stopice kakih štirih not v enem glasu in v drugem po dve noti proti eni; 3. en glas vstopa z jasno deklamiranim besedilom v značilnem motivu, dočim figurira na določenem zlogu drugi glas, in podobno. Ti posamezni slučaji se ne dajo navesti izčrpno; to je treba dognati v vsakem posameznem slučaju na podstavu partiture. Take pripomočke so pa poznali tudi že Pierluigijevi predniki, samo, da jih naš mojster izrablja tako, kakor velewa slučaj, ne po enem in istem kopitu.

Kako je torej Pierluigi rešil cerkvi polifonsko glasbo?

Legend a — ako ta označba ni preplemenita — ali bajka — ako izraz ni premalo nežen — pripoveduje, da je prej imenovana kardinalska komisija za izvedbo koncilskih sklepov, hoteč se prepričati, da-li je polifonija združljiva z razumljivostjo besedila, naročila pri Pierluigiju tri maše, ki so se pele pred kardinali; izmed teh da je najbolj ugajala »Missa papae Marcelli« — in figuralna glasba je bila rešena za cerkev. Tako »nezgodovinska« bajka, ki jo je skombiniral — gotovo v najboljši veri — Gius. Baini.

Sedaj pa zasledujmo, koliko te trditve drže.

Fran Ferjančič:

MONSIGNOR MIHAEL ARKO.

K njegovi sedemdesetletnici.¹

Bilo je še v tisti srečni dobi mojih bogoslovnih let, ko sem se nekoč v velikih počitnicah prvič seznanil z g. Arkotom, tedanjim župnikom v Šturijah na Vipavskem. S svojo prijaznostjo in ribniško dovtipnostjo se mi je gospod takoj prikupil. Pozneje sva se večkrat sestala bodisi v vipavskem župnišču, bodisi na cerkvenih shodih pri Materi božji v Logu. Na moje veliko veselje se je g. Arko udeležil tudi moje nove maše, ki sem jo slovesno obhajal dne 27. julija 1890 v svojem rojstnem kraju na Gočah pri Vipavi. Živahen in vsestransko delaven — kakor je g. Arko vedno bil — je tedaj veliko pripomogel k veselemu razpoloženju svatov na moji novi maši. Pomagal je rad, kjer je mogel. Sedaj ga je bilo videti v prijaznem razgovoru s svati, sedaj se je kot navdušen pevec pridružil

¹ Nekaj podatkov za ta spis sem našel v njegovih lastnih dopisih v »Cerkvenem Glasbeniku«, nekaj v njegovih »Spominih« v »Našem Čolniciu« (l. 1923. in 1924.), nekaj pa mi jih je sporočil njegov najboljši prijatelj in rojak — sošolec gosp. prelat dr. Josip Lesar, za kar mu izrekam iskreno zahvalo.

vrlemu goškemu pevskemu zboru, popoldne pri litanijah se je poskušal tudi na »umetnih« goških orglah. Posebno pa je ugajal svatom način, ki ga je on vpeljal, da so se pri obedu krožniki naglo odstranili, oziroma novi porazdelili med svate. Postavil se je namreč ob koncu mize ter s svojo glasbeno piščalko krepko zatrobental kakor kak železniški sprejodnik, na kar so po njegovem navodilu hiteli krožniki iz roke v roko, da je bilo veselje. Gotovo je postrežljivi in zabavni gospod ostal vsem svatom v neizbrisnem spominu.

Žal, da od tistih nad vse dragih mi svatov je le malokdo še med živimi, kajti od takrat je minulo že 37 let in g. Arko sam je ta čas postal sedemdesetletnik. Obhajal je svojo 70 letnico letos dne 19. septembra.

Precejšen del svojih sedemdesetih let je g. Arko posvetil glasbi. Kot praktičen delavec si je stekel veliko zaslug na polju cerkvene, pa tudi svetne glasbe. »Cerkveni Glasbenik« pa mu mora biti še posebno hvaležen, ker mu je bil vseskozi zvest dopisnik kot malo drugih. Po pravici ga štejemo med njegove najstarejše in najmarljivejše sotrudnike, kajti pridno sodeluje pri njem že skoro od početka.

S tem menda je naše glasilo dovolj upravičeno, da se v svojem jubilejnem letu spominja s temi vrsticami tudi tako odličnega jubilanta, kakršen je g. Arko.

Zagledal je luč sveta dne 19. septembra leta 1857. v Zapotoku št. 5 župnije Sodražica. Bila je sreča zanj, da so ga po dovršeni ljudski šoli dali kot vrlo nadarjenega dečka študirat gimnazijo in da je bil kakor hitro mogoče sprejet v ljubljansko Alojzijevišče. Kot gojenec tega zavoda se je moral vseh sedem let, ki jih je preživel v njem, vaditi v petju.

Leta 1873. so na učiteljišču ukinili pouk na orglah. Ker so takrat skoro le učitelji oskrbovali cerkveno petje in orglanje, se je bilo bati, da sčasoma ne bo več moči za to stroko. V Alojzijevišču so takrat nagovarjali dijake, naj se vadijo na klavirju in potem na harmoniju. Poučeval je v oni dobi na zavodu pokojni Anton Foerster petje, sedaj pa so mu dodali še tedensko uro, da poučuje klavir, harmonij in orgle glasbeno nadarjene dijake, ki se za to oglasijo. Prvi se je prijavil k temu pouku tedanji četrtošolec Arko in od takrat nadalje ni zamudil nobene ure na klavirju do končane osme šole. Zato ga je Foerster posebno rad imel in leta 1880. se je pri neki priliki izjavil o njem, da je bil njegov najpridnejši učenec.

Privatno se je učil tudi harmonije in kontrapunkta in pri tem mu je zopet Foerster pomagal reševati naloge in razjasnjevati tajnosti teh dveh glasbenih ved.

V dobi Arkotovega bivanja v Alojzijevišču so opravljali službo alojzijeviškega organista ti-le dijaki: Josip Lavtižar, sedanji duhovni svetnik ter glasbenik in pisatelj v Ratečah pri Kranjski gori. Za njim Ivan Tori, ki je pa menda kot absolviran šestošolec odšel z msgr. Plutom v Ameriko. Tam je bil posvečen v mašnika ter je deloval v raznih nemških in angleških župnijah; naposled je bil dekan v Winstedu, a zaradi bolehnosti se je moral umakniti v Richfield, kjer je umrl za kapjo

dne 28. oktobra 1901. Za Torijem je prevzel orglanje Andrej Karlin, sedanji lavantinski škof, za njim pa Arko kot osmošolec.

Poleg cerkvenega petja so tedaj v Alojzijevišču pridno gojili tudi narodno petje. Ko je bil Karlin v osmi šoli, so imeli v Alojzijevišču dosti močan moški zbor. Jedro tega zbora je bil kvartet, ki so ga sestavili ti-le dijaki: petošolec Anton Hudnik (1. tenor), osmošolec Andrej Karlin (2. tenor), sedmošolec Mihael Arko (1. bas) ter sedmošolec Josip Lesar (2. bas). V letih 1877. in 1878. je pel ta kvartet na več novih mašah po Gorenjskem in Dolenjskem.

Slično je bilo v semenišču, le da je stara alojzijeviška garda morala zamenjati Hudnika, ki je izstopil iz Alojzijevišča in se posvetil pravnemu študiju, z Vakseljem, ki je imel lep tenor, četudi ni tako dobro zadel. Pevodnja je bil tedaj v semenišču do leta 1880. Karlin, leta 1881. pa Arko.

Tista leta so bogoslovci zlasti mnogo peli pri pogrebih. Bilo je pa tudi na počitnicah mnogo prilike za petje. Pri Sv. Gregoriju je bil tedaj župnik dober prvi tenorist Lovro Gerjol, pri Novi Štifi znani glasbenik in komponist »Slepca«, Karel Klinar, v Ribnici je služboval tedaj kot kaplan vedno veseli pevec Feliks Knific in za njim Anton Morè, ki je bil sicer na glasu strogega ceciljanca. Duhovniki v ribniški dolini so se takrat pogostoma shajali in radi so povabili v svojo sredo tudi bogoslovce. Samo ob sebi se razume, da taki sestanki, na katerih se je sešlo toliko navdušenih pevcev, niso nikoli minuli brez petja.

V mašnika je bil Arko posvečen že v tretjem bogoslovnem letu kot »presbyter« ali semeniški duhovnik in sicer ravno na svoj triindvajsetletni rojstni dan, dne 19. septembra 1880.

Ob koncu njegovih bogoslovnih študij so se posvetovali knezoškof Pogačar in semeniško vodstvo, kako nagrado naj bi dali pridnemu pevovodji za njegov trud. Priznali so, da v malem kakor v velikem semenišču je mnogo delal in tudi lepe uspehe dosegel v cerkvenem petju, saj ni samo pevski zbor učil, temveč je tudi posamezne bogoslovce vadil v koralu.

Ravno takrat pa so profesorji dunajskega konservatorija v počitnicah priredil poučen glasbeni tečaj za tiste, ki na visoko šolo ne morejo ali nimajo časa priti. Avstrijski škofje so jih naprosili za svoje organiste in cerkve so jim omogočile potovanje, kakor tudi bivanje v glavnem mestu. Vsak udeleženec se je moral izkazati, da že nad leto samostojno vodi večji zbor, da pozna zgodovino glasbe in ima glavne pojme o harmoniji.

To je bilo kot nalašč za mladega Arkota. Lepa prilika se mu je nudila, da se izpopolni v glasbi, a da si obenem ogleda tudi Dunaj. In kar je glavna reč: škof Pogačar mu je obljubil plačati vse potne stroške ter mu preskrbeti v Avguštejnu hrano in stanovanje. Bila je to pač lepa in koristna nagrada, ki mu jo je naklonil plemeniti knezoškof!

(Dalje prihod.)

Anton Jobst:

PRIJATELJEM „CERKVENEGA GLASBENIKA“.

Ob jubilejnem letu našega izvrstnega in prepotrebneega cerkvenega glasbenega lista, ki ima velikanske zasluge za napredek in lahko tudi rečemo za obstoj naše cerkvene glasbe, ne smemo prezreti eno, t. j. agitacijo za pridobivanje novih naročnikov.

»Cerkveni Glasbenik« ima gotovo že lepo število naročnikov. Toda s tem številom ne smemo biti zadovoljni, premalo nas je še! Naše geslo naj bo: razširiti se mora v armado naročnikov. List, kakor je potreben in skrbno urejevan, jih je vreden!

Poglejmo danes našo lepo armado cerkvenih pevk in pevcev po naših korih, ki na list še niso naročeni. Dober pevec mora ravno tako pridno prebirati naše glasbene liste kot dober pevovodja. Mnogo je prijateljev cerkvene glasbe, ki tudi še niso naročniki našega jubilanta, in vem po lastni izkušnji, da je treba večkrat le dobre besede, da se naročnika pridobi. Poznam v naši fari posestnike, ki niso glasbeno izobraženi, niti niso cerkveni pevci, pa so naročniki »Glasbenika«. Treba je osebno stopiti do človeka.

Odločimo se, naj bo 22. november, t. j. god sv. Cecilije, nekak agitacijski dan za nabiranje novih naročnikov. S tem bomo ob koncu jubilejnega leta najkoristnejše pokazali hvaležnost do našega lista. Vsak naročnik gotovo pridobi vsaj enega novega naročnika. Imena nabiralec, ki so pridobili največ naročnikov, naj bi se objavila v »Cerkvenem Glasbeniku«.¹

Tudi naši dnevnikarji naj bi ta dan opozarjali in priporočali, ter krepko povdarjali napredek in važnost »Cerkvenega Glasbenika«. Primerno bi tudi bilo, da se nedeljo poprej, t. j. 20. novembra po naših cerkvah spregovore krepke besede o važnosti cerkvenega petja, njenega razvoja in važnosti ozir. zasluge ravno našega edinega cerkvenega glasbenega lista. Isto nedeljo in na god sv. Cecilije naj se povsod s prav ubranim petjem moralno vpliva na občinstvo.

Tudi prostovoljni prispevki naj bi se ta dan (tudi lahko prej in pozneje, najlepše prilike pri koncertih, svatbah, godovnicah itd.) pobirali.

Poprimimo se vsi odločno in krepko za dobro stvar in uspeh bo sijajen!

Roman Pahor:

ZOPET DVOJE NOVIH ORGEL.

Nove orgle v Prvačini je postavila orgeljska tvrdka Fratelli Aletti iz Monce. Orgle imajo dva manuala z naslednjo dispozicijo:

I. Manual: 1. Bordone 8'. 2. Principal 8'. 3. Oktava 4'. 4. Quinta decima. 5. Mikstura.

II. Manual: 6. Viola Gamba 8'. 7. Harmonična flavta 8'. 8. Vox celeste 8'.
Pedal: 9. Bordone 16'.

Zveze: 1. Superoktavna I. Man. (izpeljana do konca). 2. Pedalna s I. Man. 3. Manualna II.—I. 4. Suboktavna II.—I. Man. (izpeljana do predzadnje spodnje oktave). 5. Pedalna zveza z II. Man. — Polne orgle (Ripieno).

Sprožniki (zbiralniki) v I. Man.: Pedalni avtomat, O pp p mf R (Pleno) in prosta kombinacija.

Sprožniki v II. Man.: Cresc.—delesc. O p f in prosta kombinacija

Nad pedalno tastaturo se nahajajo sprožniki: za superoktavno zvezo I. Man., pedalno zvezo s I. Man., za suboktavno zvezo II. Man. s I. Man., pedalno zvezo z

¹ Bomo radi storili. Prosimo za čim živahnješe nabiranje novih naročnikov.

II. Man., nadalje za pleno-igro. Fortissimo, Crescendo e dimin. (zaporedno odpiranje registrov) ter Espression za odmevno omaro II. Manuala.)

Prosta kombinacija je sestavljena iz vseh registrov naštetih pod zap. št. 1.—9. ter iz zvez registrov navedenih pod tek. št. 1.—5.

Intonacija II. Manuala je prav posrečena, ne pa tako v I. Manualu, kjer Principal ni dovolj izrazit in je posebno v spodnji oktavi tudi prešibak, isto velja tudi za register Bordone 8 v spod. oktavi.

Orgle so narejene na pnevmatični sistem in postavljene v staro omaro prejšnjih orgel. Postavljen pa je nov igralnik, ki je baje iz Nemčije nabavljen, ki je praktično urejen.

V splošnem so orgle dobro posrečeno delo, precej boljše glede intonacije od novih orgel v Vrtojbi in Standrežu.

Manualna klavijatura sega od C do a.

Nove orgle v Zagraju (Sagrado) pri Gradiški, postavljene po goriški tvrdki Ivan Kacin, imajo 1 Manual in naslednjo dispozicijo:

1. Principal 8'. 2. Oktava 4'. 3. Flauto 8'. 4. Vox celeste 8'. 5. Gamba 8'. 6. Pieno (Mikstura).

Pedal: 7. Subbas 16'.

Zveze: oktavna zveza (izpeljana samo do predzadnje zgornje oktave), sub-oktavna zveza (izpeljana od c mala okt. naprej), pedalna zveza.

Zbiralniki: p mf f Tutti.

Orgle so zgrajene na pnevmatični sistem in imajo manualno klavijaturo od C do a.

Intonacija teh orgel je prav posrečena in za posamezne registre značilna, celo izrazitejša kot pri dosedanjih orglah iste tvrdke; tudi igra s polnimi orglami se glasi polno in mogočno, k čemur nemalo prispeva suboktavna zveza v manualu. Registri se brez izjeme odlikujejo po krasni barvi tonov.

Navedene orgle so postavljene v lično omaro, ki je v kras zelo prikupljivi notranjščini zagrajske cerkvice. Solidno in precizno delo hvali tvrdko.

Tudi nabavna cena 24.000 lir je zelo zmerna za orgle z omaro vred in postavljenjem na licu mesta.

Kdor se za nove orgle zanima, se mu sedaj, ko je postavljenih toliko novih orgel, nudi najlepša prilika, da si ogleda in preizkusi orgle postavljene od različnih tvrdk in jih medsebojno primerja.

Ivan Mercina:

PRIPOROČLJIVA OMEJITEV V UGLAŠEVANJU CERKVENIH ZVONIL.

Radi se ponášamo — z naprednostjo našega naroda. Ta naš ponos je tudi upravičen, ne morda toliko po obsegu našega napredka kot po zgodovini njega naraščaja. Napredovali smo iz lastne moči, brez tuje pomoči, a še več, napredovali smo vkljub mogočnemu nasprotovanju od strani, kamor so se stekali davki iz žuljev našega pridnega ljudstva. To nasprotovanje je hvala Bogu za večino našega naroda prenehalo, za manjšino se je pa nepričakovano povečalo.

Nehote nam je v zaviro tudi naše preprosto ljudstvo. Prirojena mu je prevelika konservativnost ali — recimo naravnost — starokopitnost. Moj oče je tako delal, tako mislil, tako sodil in jaz hočem tudi tako. Ob to »modrovanje« zadene marsikateri pospeševavec našega kulturnega napredka, to »modrovanje« je tudi mnogo krivo, da smo v zvonstvu tako zaostali.

O tem bi nam znala naša častita duhovščina zapeti marsikatero pesmico, s tem so vezane roke tudi zvonarjem. Ni dolgo tega, ko mi je pisalo vodstvo slovenske zvonarne, da ni samo zadovoljno z dosedanjim uglaševanjem svojih zvonil, a da zadene

z vsako izpremembo na nezlomljiv upor naših kmetov, ki »modrujejo«. Novi zvonovi morajo imeti prav iste glasove kot prejšnji, če ne, ne damo denarja. Z dovoljeno zvijačo se da obiti tudi ta upor, ki je plod nevedne starokopitnosti.

V nekem kraju so imeli pred vojno okosteneli Samassov veliki trizvok es^1 , g^1 , b^1 , ter so sklenili naročiti na svoje stroške vse tri nove zvonove. G. župnik se je prišel k meni posvetovat. Iz »strahu« pred župljani je nameraval naročiti isto pusto prejšnje soglasje. Odločno sem mu odsvetoval. Izgovarjal se je na župljane, četudi se je dal prepričati, da je moj nasvet umesten. Rekel sem mu: Z upornostjo, izvirajočo iz nevednosti, je treba pri odraslih prav tako ravnati kot pri otrocih, t. j. kazati, da se njih upor upošteva, delati pa po svojem boljšem razumu. Gorkejšim starokopitnežem se reče: Novi zvonovi bodo imeli blizu iste glasove kot prejšnji, le mali zvon bo nekaj večji, da ga ne bosta večja dva tako preglašala in da ga bo dalje slišati kot prejšnjega. G. župnik je po mojem nasvetu delal in preskrbel svojim župljanom krasno zvonilo es^1 , ges^1 , as^1 , s katerim so najbolj goreči starokopitniki najbolj zadovoljni.

Naj navedem še en slučaj z nasprotnim uspehom! V nekem kraju so imeli pred vojno zvonilo h , dis^1 , fis^1 , h^1 . Ker sem dotičnemu g. župniku večkrat grajal to glasovno kombinacijo, me je naprosil, naj mu nasvetujem boljše ter jo tudi utemeljim. Priporočil sem soglasje h , d^1 , e^1 , fis^1 . Ko nastopi čas naročbe, skliče g. župnik občinske veljake ter jim priporoči drugačno uglasbo od prejšnje. Takrat mu udari na ušesa splošen protest: Mi hočemo take zvonove kot so bili prejšnji, če ne, ne damo denarja.

Ta dva slučaja sem navedel v pouk, kako je treba starokopitnost »panati«. Je že res, da se vaški domišljivci pri nabavi orgel z molčanjem pokorijo ukrepom gg. župnikov, upoštevajočih mnenje strokovnjakov, pri nabavi zvonov, o katerih so enako nevedni, pa hočejo imeti prvo besedo. Pa preidimo k predmetu v nadpisu!

V intervalnem razmerju zvonov v naših zvonilih vlada prava anarhija. Tu ni nobene pravila, nobenega navodila. V nekem kraju sem naletel na glasove d^1 , dis^1 , fis^1 , g^1 , prav kakor da bi jih bila skupaj nabrskala slepa kura. In seveda, če pride kdaj do prelittja, bodo vaški veljaki zahtevali zopet prav iste glasove. V naših zvonilih je prepolno disonance, ki se še poostrujejo, ko niso niti zahtevani glasovi prav zadeti. Pa saj nam disonance v glasbi ugajajo! Že, že, toda v glasbi se disonance razhajajo v konsonance, v zvonilih pa ostajajo od začetka do konca. Sreča je še, da nam vsak dober zvon s svojimi mogočnimi alikvotnimi glasovi, zlitimi v harmonično celoto, daje že sam občutek lepe glasbe, tako da s tem nekoliko oslabeva žaljivost slabega soglasja glavnih glasov.

Za ta nedostatek v našem zvonstvu se premalo brigamo. Tu potrebujemo jasnosti in reda. In to nameravam nasvetovati s temi-le vrsticami.

Vprašam, ali smemo izbirati glavne glasove prih. zvonila s poskusi na klavirju ali harmoniju? Nikakor ne! Ni človeka, ki bi ne ločil klavirjevega ali harmonijevega glasu od zvonovega. Ta velika glasovna razlika izvira iz velike razlike v tresljajoči tvarini. Kaj je teža strun ali medenih jezikov proti kvintalom v zvonilih! Kako mogočen mora biti na naš sluh vpliv zračnih valov, izvirajočih iz tresljanja teh kvintalov!

Pa to ni edini moment, ki izključuje prisposodbljanje klavirskih glasov zvoniskim. Važnejše je dejstvo, da je razlika v tresljajoči masi sosednih klavirskih glasov vprav minuciozna nasproti razliki v masi sosednih zvoniskih glasov. Ker pa tvori različna tresljajoča masa različne tresljaje po prostranosti in obliki, je razvidno, da so si sosedni klavirski glasovi po sličnosti in glasovni barvnosti malodane popolnoma enaki, sosedni zvoniski pa znatno različni. Iz tega se izvaja pravilo: Zvonovi enega zvonila naj bodo po teži in velikosti kolikor možno malo različni, da jim damo kolikor možno enako sličnost in podobno glasovno barvnost. V tem dvojem pa tiči glavna lepota, ki jo more doseči dobro zvonilo kot celota. Soglasje zvonov ne sme biti torej razširjeno, ampak stisnjeno. To dosežemo, da ne dovoljujemo glasovni razdalji med velikim in malim zvonom prestopati 1. eno kvarto v triglasnem zvonilu, 2. eno seksto v štiriglasnem zvonilu.

S tem izključujemo vsako čisto harmonično uglasbo, dovoljujemo mešanim zvonilom eno, štiriglasnemu zvonilu, obsegajočemu seksto, dve terci. Večji harmonični intervali so izključeni. Tako se omejimo na sledeče kombinacije:

I. Triglasno zvonilo 1. melodično: c, d, e; 2. mešano: c, es, f.

II. Štiriglasno zvonilo 1. mešano: c, es, f, g; 2. mešano: c, e, g, a;* 3. mešano: c, d, e, g.**

Mešano zvonilo c, d, f ni priporočljivo, ker je večji interval med malima namesto med velikima zvonovoma.

Zvonilo c, es, f, g ima večji interval med velikima zvonovoma in vsebuje lepe melodije malih treh in velikih treh zvonov.

Zvonilo c, e, g, a je veselega značaja in rabljivo v krajih, kjer se rabijo za triglasno zvenenje vedno le mali trije zvonovi.

Zvonilo c, d, e, g ni tako priporočljivo, ker je večji interval med malima zvonovoma ter so zaradi tega za triglasno zvenenje bolj primerni večji trije zvonovi, katerih raba pa sploh ni v navadi. Nasprotno sta pa za dvoglasno zvenenje boljša e, g kot f, g ali g, a.

Med triglasnima zvoniloma je mešano cenejše, ker je lažje. Iz istega vzroka je med štiriglasnimi zvonili drugo cenejše kot prvo in to cenejše kot tretje.

Zeleti bi bilo, da bi še kak drug zvonoslovec izrekel svoje mnenje o tem nasvetu.

Franc Kramar:

KATERE STARE CERKVENE PESMI Z NAPEVI SEM ZAPISAL MED SLOVENSKIM NARODOM?

(Dalje.)

110. Pogledjte tovarši to svetlo nebó. (Iz šutne pri Škofji Loki.)
111. Kokó nam angele' u luftu pojó. (Iz šutne pri Škofji Loki.)
112. Jest žalostnu premišlujem * Kok Jožef z Marijo gre. (Dolenjska.)
113. Glorja in ekselzis Deo! * Je nocoj... (Dolenjska.)
114. Okrog in krog že zvon doní. (Šenturška gora. Zl. leta 1854.)
115. Kaj v Betlehemu se godi? (Globodol na Dolenjskem.)
116. Pastirci, vesielje * Necoj se godi. (Krtina na Gorenjskem.)
117. Poslušajte kristjani vi. (Krtina na Gorenjskem.)
118. Poglej, poglej zdei človek ti. (Iz Krtine na Gorenjskem.)
119. Góri, gori sprebudi se. * Ker polnoči je zdej. (Iz Krtine na Gorenjskem.)
120. Glih kári s' m slišov dvanajst ura bit'. (Iz Krtine na Gorenjskem.)
121. Pastirci, al' sliš'te to petje lepó! (Bohinj.)
122. Novico čudno vam povem. (Iz Krtine na Gorenjskem.)
123. Lubi moj brašček, le pust' me, nej spin! (Iz Domžal na Gorenjskem.)
124. Na vem, ka ja to, * K' je tokó svitló. (Iz Domžal na Gorenjskem.)
125. Čujte sosedje prelubi z menoj. (Kamniška okolica.)
126. »Marija, Marija, * Pripravi se na pot!« (Dolenjska.)
127. Vesel'te se kristjani, * En ótrok se rodi. (Zatoliče pri Ptuj.)
128. Kaj pa pomeni to? (Sv. Marjeta na Dravskem polju.)
129. Vesela noč res danes je.
130. Čast in hvalo, da smo mi včakali.
131. Poslušej, moj sosed... (Šmarje na Dolenjskem.)

* Zdaj se vliiva za Postojno zvonilo h, dis¹, fis¹, gis¹ (predvojno in dosedanje h, e¹, gis¹, h¹) na domače stroške, ker vlada pravi, da se morajo oddati dosedanji povojni zvonovi, ki so se že ubili, v prelitje istemu zvonarju (L. Lera, Lucca), česar pa cerkveno predstojništvo noče, ker se boji zopetnega poloma. Enako dispozicijo (b, d¹, f¹, g¹) sva določila z bivšim preč. g. dekanom Lavričem za Log.

** Sedanje zvonilo na Sv. gori g, a, h, d¹, predvojno Samassovo b, es¹, g¹, b¹.

132. Ta ura je odbila. (Šmarje na Dolenjskem.)
133. Andreiček, ta zadne... (Šmarje na Dolenjskem.)
134. Pastirci, vstanite, * Veselite se nocej, * Ovčice... (Šmarje na Dol., Bohinj.)
135. Dvanajsta je ura odbila. (Šmarje na Dolenjskem.)
136. Tiho, tiho, verni ljudje. (Šmarje na Dolenjskem.)
137. Ura je bila dvanajst. (Bohinj.)
138. Prepevaj veselo, moj lubi kristjan. (Breznica na Gorenjskem.)
139. Poglejte, prov veliko * Čudo se encoj godi! (Gorenjska.)
140. Zapoj Bogú se čast in hvala! (Primskovo na Dolenjskem.)
141. Men' se to prav čudno zdi, * De se n'coj vse veseli. (Valta vas na Dolenjskem.)
142. Zasliši se prov velik šum, * U luft... (Primskovo na Dolenjskem.)
143. Ludstvu, le vesel' obhajej * Dones... (Valta vas na Dolenjskem.)
144. Bogá na višavi častimo glasno! (Primskovo na Dolenjskem.)
145. En človek góri zbudi se. (Primskovo na Dolenjskem.)
146. Lej, noč se rasvitluje, * Iz tega kaj bo le? (Šenturška gora.)
147. Perjatu, ustani, in poidi z meno. (Šenturška gora na Gorenjskem.)
148. Hitro vstani, bratec moj! (Zl. J. V. »Zg. Danica« l. 1857., str. 207. Šenturška gora.)
149. Stajajte, presrčni ljudje. (Šenturška gora.)
150. Ura je dvanajst odbila, * Začudite... (Šenturška gora.)
151. Kaj pa misliš, de že vstajaš? (Komenda na Gorenjskem.)
152. Neco ob dvanajstih * Je peršu z nebes. (Beričevo.)
153. Vi bratje, vstanite, * Ker prosim vas zdej. (Iz Trzina.)
154. Čuvajte pastirčki vi. (Iz Trzina.)
155. Svet' Jožef se na pot poda. (Gorenjska.)
156. En človek me kliče. (Iz Trzina.)
157. Nocoj je Dete rojeno, * Oj rojeno. (Iz Krtine na Gorenjskem.)
158. Le hitro na noge, kdor more narveč. (Trzin.)
159. Le hitro gor vstani. (Zaplana pri Vrhnikih.)
160. Ah kaj se zasliši, oh kaj je leto? (Podlipa pri Vrhnikih.)
161. Veselje obhaja * Dans sveto nebo. (Iz Šenturške gore.)

Razen teh 161 sem zapisal tudi precej takih božičnih, ki ne spadajo v cerkev in bi spadale bolj k božičnim koledniškim. Tāke so n. pr.: »Matija je tudi prnesu en dar: * En' jagnje, dve grlic', kapunov en par« itd. Ali pa: »Tam na gmajnci * V eni štalci * Ena svetla luč gor« itd. Tem podobnih jih je še precejšnje število.

Zapisal ali prepisal sem tudi okoli sto takih božičnih napevov, ki imajo umetno besedilo, t. j. da so pesniki od teh pesmi večidel znani. Te pesmi so ali Dolinarjeve, Potočnikove, ali pa tudi drugih starejših pesnikov. Nekatere pesmi imajo po več napevov. Ti napevi so še vsi neobjavljeni, in se smejo imenovati ali »narodni« ali »napevi neznanih skladateljev«.

III. Novoletne in za obrezovanje Gospodovo.

1. Dans obhajamo kristjani * Prvi novoletni dan. (Zl. K. Kalinger l. 1861.)
2. Vsi verni kristjani * Častimo mi Boga. (Ig pri Ljubljani itd.)
3. Novo leto jest vam vošim * Vam prelubi farmani. (Podgozd nad Igom.)
4. Dovčakal' novu Leitú * sma kristian' na svet'. (1817.) (Dobravica nad Igom.)
5. Dan's mi smo dopovnilo * Po rojstvu osem dni. (Ig pri Ljubljani.)
6. Vam vošim novo leto * Vsim farmanom zdej. (Podgozd nad Igom.)
7. Mi smo dones lesim prišli * Novga lejta dovčakati. (Šmarje na Dolenjskem.)
8. Dovčakal' sma Leitú novu, * O daimo čast, hvala Bogu! (Šmarje na Dolenjskem.)
9. Včakali smo novo leto. (Iz Ilove gore na Dolenjskem.)
10. Farmani, vam vošim * Svet' leto novô. (Ilova gora na Dolenjskem.)
11. Eno pesem čem zapeti * Temi svet'mi nov'mi leti. (Slivnica na Dolenjskem.)
12. Je leto preteklo o večno morje. (Iz Zatolič pri Ptuj.)

13. En starček je zaspal, * Nikdar več ne bo vstal. (Zl. J. Virk l. 1857.)
  14. Lublěni kristjani, sprebudite se. (Iz Zatolič pri Ptuj.)
  15. Srečni smo zvoleni dragi kristjani. (Zatoliče pri Ptuj.)
  16. Oh lubi kristjani vsi, kar vas je to. (Zatoliče pri Ptuj.)
  17. Ko o polnoči * Ure glas doni. (Zatoliče pri Ptuj.)
  18. Smo včakal' novo leto. (Ižanska.)
  19. Včakali smo novu lejtū. (Slivnica na Dolenjskem.)
  20. Vam vošim novu lejtū. (Novomeška okolica.)
  21. Vam vošim novo leto. (Srednji Bitenj pri Kranju.)
  22. Ker se danes približuje. (Dolenjska.)
  23. Sveto novo leto, * K' smo ga ... (Bohinjska.)
  24. Preteklo je leto, ne bo ga več spet. (Gorjuše v Bohinju.)
  25. Danes po vsih krajih zemle * Nekej nov'ga se godi. (Kamniška okolica.)
  26. Prešlo je to staro lejtū. (Št. Jernej na Dolenjskem.)
  27. Dočakali smo leto novó. (Gorenjska.)
  28. Z Bogom smo začeli. (Ptujška okolica.)
  29. Lublěni prebudite se. (Ptujška okolica.)
  30. Je leto se steklo v večno morjē. (Štajerska.)
  31. Je zopet novo leto, * Premisli o kristjan. (Zl. L. Dolinar. Zaradi drugačnega napeva sprejeta.)
  32. Dones smo mi dopounili * O prelubi ... (Šenturška gora.)
  33. Ura bila je po malem. (Ptujška okolica.)
  34. Veselite se z mano vsi današnji dan. (Valta vas na Dolenjskem.)
- Razen teh novoletnih sem zapisal tudi okoli 20 koledniških za novo leto, katere seveda ne spadajo sem.

IV. Za svete Tri kralje.

1. Glejmo, glejmo, kdu gre tam. (Ig, Ihan, Bohinj itd.)
2. Na jutru prisvetila, * Je danes vere luč. (Iz stare zbirke Fr. Trošta, nadučitelja na Igu.)
3. Danes je ta trinajsti dan, * Kar je biv Jezus rojen nam. (Zl. Matevž Kračman.)
4. Mi ena zvezda gori gre. (Iz Iga pri Ljubljani.)
5. Na svet večer je vun prišla * Ena zvezda je vidit' b'la. (Iz Šmarja na Dolenjskem.)
6. Zahvalen bodi večni Buh, * Buh Oče, Sin in sveti Duh! (Iz Iga pri Ljubljani.)
7. Ste slišal' o kristjanje pret * Od sveteh treih kralu več Leit. (Dobravica nad Igom.)
8. Ena zvezda gori gre * Tam pri Betlehemu. (Iz Iga pri Ljubljani.)
9. Danes je že dan trinajsti. (Iz Šmarja na Dolenjskem.)
10. Danes je že trinajsti dan, * Premislimo kristjani. (Iz Šmarja na Dolenjskem.)
11. Danes o kristjani * Je trinajsti dan. (Iz Šmarja na Dolenjskem.)
12. Za ena lepa zvezda. (Iz Ilove gore na Dolenjskem.)
13. Trije modri, trije kral', * Gašper, Miha, Boltažar. (Iz Kleč na Gorenjskem.)
14. Iz jutrove dežele. (Kropa na Gorenjskem.)
15. Trije krali jezdijo. (Slivnica na Dolenjskem.)
16. Čast novorojenga kralja. (Gorjuše v Bohinju.)
17. Več let smo poslušali. (Srednji Bitenj pri Kranju.)
18. Ena zvezda je prišla na nebu svitla. (Št. Jernej na Dolenjskem.)
19. Čudna nova zvezda gre. (Št. Jernej na Dolenjskem.)
20. Kristjani dan's pred Jezusa. (Št. Jernej na Dolenjskem.)
21. Ena luč se don's užiga. (Krtina na Gorenjskem.)
22. Pojmo, darujmo. (Podbrezje na Gorenjskem.)
23. Trije modri, trije krali. (Dolenjska.)
24. Kda je v mesti Betlehemi * Jezus Kristus rojen biu. (Zatoliče pri Ptuj.)

Drugih pesmi o sv. Treh kraljih sem tudi še več kakor 20 zapisal, toda ne spadajo sem, ker so koledniške. Večinoma so iz Ptujške okolice.

V. Za svečnico.

1. Praznujmo danes mi ta dan, * Ki Svečnica je imen'van. (Iz Iga pri Ljubljani.)
2. Z veseljem sprosimo ta dan. (Krtina na Gorenjskem.)
3. Šlišali smo že zadosti. (Krtina na Gorenjskem.)
4. O roža razcveteča, * Marija Svečinska. (Zatoliče pri Ptujju.)
5. Svečenska lüba Marija no mati. (Ptujška okolica.)
6. Mi Marijo počastimo. (Ptujška okolica.)

Kakih 15 svečenskih koledniških sem še tudi zapisal. So večinoma iz Ptujške okolice.

Vinko Vodopivec:

AVTORSKO PRAVO.

Avtorji glasbenih in literarnih del so bili do Bernske konvencije skoroda brezpravni in niso imeli od svojih del drugih dohodkov razven skromnega honorarja. Še le omenjena konvencija je uredila avtorske pravice. Bernski konvenciji so se pridružile tele države: Francija, Italija, Nemčija, Grčija, Švica in Avstro-Ogrska. Zadnja leta pa so skoro vse evropske države več ali manj uredile avtorsko pravo ter pristopile Bernski konvenciji.

Oglejmo si sedaj avtorsko pravo v posameznih državah.

Italija. Nova postava d. d. 7. novembra 1925 je stopila v veljavo z dnem 1. septembra 1926. Ta postava določa:

1. Avtor ali njegovi dediči imajo pravice do dohodkov od svojih del do petdesetega leta po avtorjevi smrti.

2. Po preteku petdesetih let delo ne postane splošna lastnina — ampak postane last države, ki podeduje avtorjeve pravice, pa v zmanjšani meri, in ki vse dohodke iz teh pravic obrne v korist italijanske umetnosti.

Poljska. Postava z dne 29. marca 1926 določa varstvo avtorskih pravic do 50. leta po avtorjevi smrti.

Pomanjkljiv pa je 45. člen iste postave, ki daje avtorju pravico do II. izdaje že po preteku petih let po I. izdaji ne gledè na to ali je prva izdaja že razprodana ali ne.

Češkoslovaška. Nova postava o avtorskem pravu datira z dnem 24. novembra 1926, je stopila pa v veljavo šele s 1. majem 1927. Tudi ta postava določa 50 let po avtorjevi smrti kot dobo varstva avtorskih pravic.

Od Jugoslavije se pričakuje, da v bližnjem času uredi avtorsko pravo ter pristopi Bernski konvenciji.

Rumunija ima tozadevno postavo z dne 28. junija 1923 ter je pristopila Bernski konvenciji dne 1. junija 1927. Pomanjkljiva pa je ta postava v tem oziru, da dovoljuje prosti ponatis vseh člankov ali spisov, ki so izšli v časnikih ali revijah ter nimajo na čelu označbe da so vse pravice pridržane.

Francija ima dobro urejeno avtorsko pravo ter je že od začetka članica Bernske konvencije. Značilna je postava izdana meseca decembra 1926, ki urejuje avtorsko pravo gledè brezžičnih radijskih tranzmisij.

Grčija je tudi članica Bernske konvencije, pa vsled nepretrganih notranjih homatij avtorji ne pridejo do svojih pravic.

Švica je s postavo z dne 7. decembra 1922 uredila in zboljšala avtorske pravice.

Avstrija in Nemčija. Umetniški in literarni krogi si veliko prizadevajo, da bi doba varstva avtorskih pravic bila podaljšana od trideset na petdeset let. Temu prizadevanju pa se na vso moč upirajo fabrikanti gramofonov in radijev ter založniki knjig. Upanje pa je, da bo tozadevna konferenca, ki se bo sestala v Rimu v jeseni 1927, zadevo uredila avtorjem v prid.

Zvezne države v Ameriki. Vkljub vsem naporom raznih uglednih osebnosti, med katerimi se posebno odlikuje Thorvald Solberg, in vkljub že tridesetletnemu prizadevanju se Zvezne države še niso odločile, da bi pristopile k Bernski konvenciji.

Znani »Copyright« štiti le založnike. Tudi v Zveznih državah se bojujejo proti avtorskim pravicam v prvi vrsti fabrikanti gramofonov in radiofonskih aparatov, in ker so ti zelo žilavi in tudi petični, ni upanja, da bi se v doglednem času avtorske pravice kaj zboljšale. (Cfr. Musica d'oggi IX. No. 2. Corriere della sera 10. decembra 1925.)

ORGANISTOVSKÉ ZADEVE.

Duhovne vaje za organiste se bodo vršile letos v Domu duhovnih vaj pri oo. jezuitih v Ljubljani od 14. do 18. novembra. Pričetek 14. novembra zvečer ob 6. uri. Sklep 18. novembra zjutraj. Oskrbnina za ves čas 120 Din. Stroške plača župni urad. Kdor se namerava duhovnih vaj udeležiti, naj se pravočasno prijavi. Želeti je, da bi se duh. vaj udeležilo prav veliko število naših organistov.

Ustanovni občni zbor Zveze organistov za Slovenijo se bo vršil 26. oktobra t. l. v Ljubljani. Ob 10. sv. maša v stolnici, ob 11. zborovanje pri »Košaku«.

Franc Klančnik:

ORGANIST ALI CERKVENIK.

Od l. 1909., ko se je ustanovil »Pokojninski zavod za nameščence«, pa do sedaj so se pri napovedi dohodkov pri »Pokojninskem zavodu« uračunali vsi dohodki kot dohodki organista. Po teh skupno napovedanih dohodkih je tudi »Pokojninski zavod« organista uvrstil v primeren razred. V zadnjem času pa so nekateri službodajalci začeli zagovarjati mnenje, da se ti dohodki ne smejo skupaj zaračunavati ter so začeli trditi, da, kjer je cerkveniška plača višja kakor organistovska, je torej glavni poklic cerkveniška, ne pa organistovska služba. Če bi to naziranje obveljalo, bi bilo veliko organistov iz zavarovanja izključenih, kar bi bila za iste velika škoda in vsled tega tudi velika krivica.

To naziranje je pa zelo zmotno, kar hočem dokazati.

1. Služba organista in cerkvenika je v mnogih krajih od davnih časov skupna ter za to obojno delo nedeljena. Ne da se določiti, za katero delo je ta ali oni prejemek.

2. Posel organista je duševno delo. Vsak se mora tega temeljito učiti, ker glasba je umetnost, za kar je treba imeti že prirojen talent. Je to dar božji in vse učenje nič ne pomaga, če ni glasbene nadarjenosti.

Služba cerkvenika je posel navadnega strežnika, katerega se lahko prav vsak priuči. Zato je vsak organist lahko cerkvenik, ne more pa biti vsak cerkvenik organist. Tudi se vsak poprej izuči za organista, kakor za cerkvenika. O izučitvi organista in o njegovi usposobnosti daje šola spričevalo, cerkvenikom ne. Jasno je torej, da je glavni posel le organistovski, čeravno tu in tam slučajno več nese cerkveniški.

Poznam več gg. župnikov, katerim njihova ekonomija nese veliko več kakor dušno pastirstvo, pa vendar nikomur v glavo ne pade, da bi

zato trdil, da je glavni posel dotičnega župnika kmetijstvo in, da je on — kmet.

Ker zakon o pokojninskem zavarovanju pravi, da lahko zavarovanec všteje tudi postranske dohodke, naj torej v bodoče kakor dosedaj v napoved povsod vštejejo vse dohodke kot organistu.

Ker si noben organist ne more nič za stara leta prihraniti, zato je sveta dolžnost vseh merodajnih činiteljev, da skrbijo, da bo vsaj zavarovan.

Fr. Klančnik:

ORGLE V MARIBORSKI ŠKOFIJI.

Vsakdo, ki se peča s cerkveno glasbo, se takoj, ko vstopi v kakšno cerkev, ozre na kor, pregleda orgle in prostor za pevce. Vse to že veliko pove! Slabe orgle, prostor komaj za 3 do 4 pevke, vse to glasno priča, da tam ne more biti cerkvena glasba kaj prida. Glede orgel na Štajerskem še daleč zaostajamo za Kranjci. Niso mi znane orgle po vsej mariborski škofiji, toda iz pogovorov z organisti vem precej. Poglejmo za enkrat le v Savinjsko dolino, katera je najbogatejši kraj Slovenije.

Razen Celja so najboljše orgle pri Sv. Mihaelu nad Mozirjem. Pnevmatičen sistem, izvrstno Naraksovo delo. Župnija je zelo mala ter vsa v hribih. In vendar so si kupili orgle, da jim v Savinjski dolini ni para. Za tem pridejo v Št. Jurju v Taboru, Brandlovo dobro delo. Tudi v Braslovčah imajo Brandlove orgle, ki pa nagajajo in ne dosegajo šentjurskih. Če omenim še orgle v Gorenjah, podružnica župnije Šmartno ob Paki, Naraksovo delo, ter orgle v Lurdu pri Grižah, so omenjene s tem vse orgle, ki so dobre. Vse drugo je slabo, nekaj popolnoma za nič. V Št. Pavlu, v Žalcu imajo krasne nove cerkve, klopi, zvonove i. t. d., orgle pa pod vsako kritiko. Organisti pravijo, da o orglah noče nihče nič slišati!

Zalostno! Namen orgel je v precejšnji meri pač petje spremljati, ga podpirati; kakšen uspeh se pa doseže s takšnimi starimi »lajnami«, s čimer se petje le moti, si vsak lahko misli.

Ravno Savinjska dolina dobi težke milijone za hmelj in če so ljudje postavili nove cerkve, zvonove nabavili i. t. d., bi kupili še nove orgle ali da bi dali stare vsaj popraviti.

Naj bi vsi, katerim je cerkvena glasba pri srcu, tudi storili vse potrebno, da se v tem oziru nekaj ukrene.

KONCERTNA POROČILA.

I. Koncerti v Sloveniji. 3. avgusta se je vršil cerkven koncert na Dobrni pri Celju. Sodelovali so domači pevski zbor pod vodstvom g. Schmida, oddelek mariborske vojne godbe pod vodstvom g. Bernarda in g. dr. Kostič, odvetnik iz Banjaluke. — V Rušah je bil prvi koncert pevskega društva »Krek«. Vodil ga je g. kaplan Gregor Zafošnik. — Pevski kvartet ljubljanske Glasbene Matice — gg. Pelan, Pečenko, Završan in Skalar — je priredil triglavsko turnejo. Pel je v Vratih v Aljaževem domu, na Kredarici, ob triglavskih jezerih in pri Sv. Janezu ob Bohinjskem jezeru. — Tenorist Ciril Bratuž, član narodnega gledališča v Mariboru, je koncertiral 14. avgusta v Laškem. — Tenorist Leopold Kovač, član ljubljanske opere, je o počitnicah priredil koncert na Bledu. Istotam tudi junaški baritonist dr. med. Friderik Groyer. — 14. avgusta se je vršil v Preski koncert ljubljanskega okrožja Pevske zveze. Nastopili so zbori iz Polja, Ježice, Mavčič, Preske, Smlednika, Sore, Šmartna, Št. Vida, Viča in

zbor Rokodelskih pomočnikov iz Ljubljane. — 25. avgusta so gđč. Ovsenikova, g. Starič in g. Cvetko priredili koncert v Rogaški Slatini. Ravnotam je skozi celo poletno sezono z največjim uspehom koncertiral trikrat na dan višji vojni kapelnik dr. Josip Čerin s svojim orkestrom. — 28. avgusta je radovljjsko okrožje Pevske zveze priredilo pevski koncert na Jesenicah. Nastopilo je sedem zborov: jeseniški, begunjski, iz Koroške Bele, Mošenj, Kranjske gore, iz Gorij in Radovljice. Koncert je pokazal velik napredek. — 7. septembra je koncertna in operna pevkica Pavla Lovšetova koncertirala v Novem mestu in žela kakor vselej največje priznanje. — 25. septembra je priredil pevski odsek kat. prosv. društva sv. Jožefa v Tržiču koncert, obstoječ iz 14 pevskih točk. Vodil ga je Leopold Mejač, organist v Tržiču.

II. Koncerti drugod. Karloško pevsko društvo »Zora« je 12. avgusta koncertiralo z največjim uspehom v Frankfurtu. Pevski zbor je nastopil v hrvatskih narodnih nošah pod vodstvom g. Davida Meisela ter izvajal hrvatske, slovenske in srbske skladbe. Koncertirali so v veliki Bachovi dvorani in na prostem. St. Premrl.

DOPISI.

Hrušica v Istri. Dovolite gosp. urednik nekaj vrstic iz naše uboge, sedaj v resnici desetkrat tužne Istre. — Ko sem leta 1911. sprejel tukaj službo organista in vodstvo združne mlekarne, sem obenem dobil na koro pravo mizerijo — par nesposobnih pevcev in stare, skrajno slabe orgle »špeglom«, katere ne zaslužijo svojega imena. Takoj v začetku sem začel z vso vnemo s pevskim poukom mladih fantov in deklic, s katerimi smo imeli pred vojno še precej dober zbor 20—25 pevcev. Po vojni je bilo treba zopet znova pričeti. Ali to pot pa je šlo dosti težje zaradi vednih plesov v prvih povojnih letih. S težavo sem spravil število pevcev zopet do prejšnje višine, s katerimi prepevamo izbrane pesmi vseh starejših in novejših skladateljev. Omenim pa, da je tukaj v tako zvanih Brkinih silno težko dobiti dobre, visoke glasove za sopran in tenor. Do F še gre, potem pa je križ; posebno kadar je burja, moramo peti vse za celi ton nižje.

Glede orgel moram povedati, da so letošnjo pomlad popolnoma doslužile. Pri napravi nove cerkvene strehe in stropa je namreč silen dež dobil orgle v »žehto«, čeprav smo bili omaro z dežno plahto dobro pokrili. Ta kopelj in povrh še drugo ropotanje po cerkvi je pa staro škatlo tako vznemirilo, da je izdihnila svoje, od samega rojstva pokvarjene glasove. R. i. p. — Orgle so imele samo en 8' čeveljski spremen s par kljukami v pedalu brez cis, dis, fis in gis. Da so takšne orgle za organista, kateri bi rad vsaj petje pošteno spremljal, prava muka, mi bo vsak rad verjel. — Vprašanje novih orgel pa je pri nas silno otežkočeno v finančnem oziru. Na prostovoljno zbirko od faranov ni misliti, ker tukajšnje ljudstvo vsled slabih letin in težkih davkov nima sredstev niti za prehrano.

H koncu naj še omenim, da se tukaj tudi slovensko cerkveno petje bliža h kraju. Nekateri župni uradi so že dobili od lokalnih oblasti italijansko cerkveno pesmarico, neke vrste kot naša »Cecilija« z navodilom, naj skrbijo zato, da se poje v cerkvi iz te pesmarice. Te pesmi so pa silno slabe in necerkvene, ker so večinoma narejene po narodnih melodijah. Dal Bog, da se to ne zgodi in da se tudi tukaj povrnejo čaši, ko bomo smeli slovensko umetno pesem tudi izven cerkve poslušati.

Mart. Planinšek, organist.

Mekinje. Ze dalj časa smo gojili željo, naše orgle vsaj nekoliko izboljšati. Narejene so bile od neznanega mojstra leta 1720. ter so ostale do zadnjega časa v bistvu iste z istimi registri, le da so bile v raznih dobah nekoliko popravljene in razširjene. Manjkalo nam je zlasti enega nežnega registra, kakor jih moderna orgelska tehnika nudi v izobilju. Po resnem preudarku in po zadobljenem postavnem dovoljenju smo se odločili za violo 8' v II. manualu. Delo je prevzel gosp. Fr. Jenko in ga izvršil

letos meseca maja v popolno zadovoljstvo. Odstranil je iz II. manuala 4' flavto, ki je bila skoro brez pomena ker je poleg nje še druga, domala enako pojoča 4' flavta. Nekaj večjih piščali nove viole je bilo treba pnevmatično zvezati s sapnikom, ker je šla tesna za prostor; drugih težav ni bilo. Na novo ustavljena viola je nalahko intonirana na gambo ter ima nekaj nežnega in finega v sebi, tako da jo je mogoče z velikim pridom uporabljati tudi samo zase. S primeroma majhnimi stroški so orgle na ta način veliko pridobile.

Znatno pridobitev za nove orgle pa pomeni tudi elektromotor za meh, opisan v »Cerkvenem Glasbeniku« leta 1925., str. 8 sl. Zajemljivo je, kako so ljudje precej opazili in čutili, da orgle dokaj lepše pojejo, odkar električna poganja meh; vzrok temu je pač ta, ker je na ta način dosežena enakomerna sapa in piščali vedno dajejo poln glas od sebe. Pa če imaš pri mehu zanesljivega človeka, že še gre; ako ga nimaš, bodi pripravljen na marsikako neprijetnost. V dokaz in za zabavo naj povem, kaj se mi je pripetilo enkrat med vojno vsled nepovoljne rešitve mehotlaškega vprašanja. Bilo je pri pogrebnih petih sv. maši. Sv. maša se je imela ravno začeti, ko pridem na kor, mehača pa nikjer. Hitro stopim k mehu, da mu dam sape, kolikor je je bil zmožen; med pevanjem Kyrie je meh že odpovedal in je šlo naprej brez orgel. Med tem, ko je mašnik nadaljeval z molitvijo in berilom, sem preudarjal, kako bi prišel do takega mehača in sem med tem napolnil meh, kojemu je zopet zmanjkalo sape, predno se je začel evangelij. Sad preudarjanja je bil ta, da sem po začetnih odgovorih pri evangeliju hitel s kora v cerkev rekvirirat mehača. Dobil sem v naglici možaka, ki pa na žalost še ni imel nikdar posla z mehom kakor se je takoj izkazalo. Pritisnil je enkrat, pa je zmanjkalo sape in nadaljevati sem moral brez orgel. Da je bila mera polna, sem ravno imel pri rokah mašo, katero sem prvikrat rabil na koru. Urezal sem jo po svoje, da tistega ofertorija svet še ni slišal ne preje ne pozneje in ga nikdar ne bo. Med prefacijo sem zopet stopil k mehu, da sem učil pomožnega mehača, kako se meh tlači; vmes sem pa še mašniku odpeval. No in sedaj je šlo! Vendar pa mi je vsa dogodbica, ker se je razvijala tako »ekspres«, legla tako na živce, da mi je zadostovala tisti dan za zajutrek. Prihaja pa mi še večkrat ta slučaj na misel ter me potrjuje v želji: kjerkoli je mogoče in je težava z mehačem, naj bi segli po tem preprostemu sredstvu elektromotorja, ki je sicer pri napravi nekoliko drag, pa prinaša pozneje toliko uobnost in ugodnost.

V. Čadež.

Loški potok. Redkokedaj, da bi se kdo oglasil iz imenovanega kraja. Zato dovolite, g. urednik, par vrstic in pripustite v Vašem cenjenem listu nekaj prostora zanje. — Podati hočem nekoliko pregleda zadnjih let glede cerkvenega petja in petja sploh. Predno pa preidem na petje pod mojim vodstvom, moram se nehote malo obrniti nazaj, v pretekla leta. Kolikor mi je znano so vodili petje v prejšnjih letih učitelji, izvzemši nekega tajnika. Zelo navdušen za isto je bil prejšnji g. župnik Rihteršič, sedaj pri Sv. Heleni pri Lazah, ki je sam vodil petje, znal prav dobro orglati in s svojim mogočnim basom podprl nežne ženske glasove. Zadnji je vodil petje takratni g. kaplan. Koliko je štel njegov zbor, ne vem, samo toliko mi je znano, da je imel izvrsten pevski material, zlasti v ženskih glasovih. Omenim naj članico zbora, zelo zmožno pevko gdč. Tončko Kordiševo, ki je po odhodu g. kaplana sama vodila petje in se trudila s tovarišicami. Večkrat je morala peti oba ženska glasova, kjer je bilo pač potrebno. Škoda, da nisem mogel več restavrirati imenovanega zbora. Orgle, ki so bile tik pred mojim prihodom prenovljene, so poleg merodajnih činiteljev tudi njena velika zasluga, ker je prosila celo v Ameriko za podporo in jo tudi dobila. Naenkrat je nastal krah, cerkveni zbor je padel pri gotovih osebah v nemilost — in z Bogom. Prišle so novinke; pele so, kolikor so jih naučile še najstarejše pevke, melodijo, čeprav večkrat napačno. Za nekatere ljudi je pač vse dobro, samo da se jim posreči nakana, četudi cerkvenemu petju v škodo. To je bil potem stalni zbor, katerega sem pomnožil z ženskimi glasovi; tudi moške moči bi dobil, a ker se dobe vedno neke »zgage«, ki delajo prepir, se pa razumejo na petje (oprostite, da se izrazim) »kot zajc na boben«, te zgage so začele vrtati in posredovati,

da so nekatere dobre pevke odstopile. Čudno to, da odločujejo o tem, kdo bo pel, koliko jih bo pelo, glasbeno nezmožni in osebe, ki niso za to merodajne, dočim naj se pevovodja trudi in trpinči z materijalom, kateri bo imenovanim všeč, a grla imel, kot sraka.

Pri imenovanem zboru sem imel tudi 2 moška glasova, en tenor in en bas. Le ob večjih praznikih se mi je posrečilo dobiti še enega tenorista in enega basista. Tako je štel celoten zbor ob slavnostnih dneh 11 moči, in sicer 4 soprani, 2 alta, 2 tenorja in 3 basi z menoj vred. Začel sem seveda s prav navadnimi, enostavnimi skladbami. Posegal sem pa polagoma tudi v moderne in končno sem se držal le slednjih. Seveda pa ni prišla vsaka moderna skladba do tiste veljave, kot bi sicer, ako bi imel zbor dober po kvaliteti in kvantiteti. Stare pesmi — lepše namreč smo peli v večjem številu v adventnem času in pri šmarnicah. Te smo pač pri eni, dveh vajah malo opilili, ker note kot take so še zadeli, le fineše je bilo še treba, kolikor se je dalo priučiti v pičlo odmerjenem času, in sicer po metodi, ki sem se je naučil pri cerkvenih in prosvetnih pevskih vajah pod vodstvom preč. g. kanonika dr. Kimovca, za kar mu bomo bivši njegovi pevci vedno hvaležni. — Peli smo skladbe: Adamiča K., Fajgla, Ferjančiča, Foersterja, Gerbiča, Gruma, Hladnika, Hochreiterja, Hribarja, Jobsta, dr. Kimovca, Klemenčiča, Lebana, dr. Lukmana, Mava, Mihelčiča, dr. Mlinar-Cigaleta, Ocvirka, Pavčiča, Pogačnika, Premrla St., Riharja, Sattnerja, dr. Schwaba, Sieherla, Tomca, Vavkna, Vodopivca, Zabreta in Železnika. Za velike praznike smo imeli peto mašo, peli vedno latinsko. Pri črnih mašah (Verne duše) sem pel sam Requiem od Premrla, Kimovca, Hladnika, Gruberja. — Pri šolskih mašah ob državnih praznikih so peli šolski otroci eno- in dvoglasno, kar je bilo ljudem tako všeč, da smo potem dostikrat peli ob nedeljah in praznikih ob 8. Poleg tega sem imel zadnje leto moški zbor »Gasilnega društva«, ki je pel pri maši na tako zvano »Florijanovo« nedeljo iz »Cantica sacra«. Z istim zborom sem priredil tudi posvetni koncert v dvorani združnega doma. Tako sem podal v glavnem pregled cerkvenega petja in petja sploh v omenjeni fari. Vsakega glasbeno zmožnega, ki pride v ta kraj, čaka lepo delo na polju glasbe; tiste pa, ki delajo zapreke lepi slovenski cerkveni in posvetni pesmi, prosimo, naj si večkrat ponovijo izrek: Čim več petja, tem manj surovosti! Drugi, ki smo pa za razmah lepih pesmi, bomo šli brez ozira na levo ali desno po začrtani poti naprej, ki so jo nam pokazali naši veliki učitelji in skladatelji.

Gotard Rott, učitelj.

Vrhnika. Dne 22. maja t. l. sta praznovala moj oče in mati, organist in pevovodja g. Anton in Gizela Grum svojo srebrno poroko. Cerkevni pevci so slavljenčema na predvečer priredili podoknico s tremi izbranimi pevskega točkami. Obenem s srebrnoproščencema so praznovali tudi njihovi starši zlato poroko, in sicer moj ded, posestnik in bivši dolgoletni cerkveni pevec Anton in Margareta Grum iz Malega Lipoglava na Dolenjskem ter oče in mati moje matere: Josip in Ivana Weiss iz Ljubljane. Vse tri pare je blagoslovil velečastiti gospod dekan Janez Kete, ki je po končani daritvi sv. maše, pri kateri je ubrano prepeval celokupni vrhniški cerkveni zbor, govoril tako ginljiv govor, da so vsem navzočim rosile oči in je nato zaključil to redko trojno slavlje, ki ga Vrhnika še ni videla, s »Te Deum laudamus«. — Istočasno je slavil moj oče 50 letnico svojega rojstva. — Imenom vseh slavljenčev, katere naj mi ljubi Bog ohrani tako čile in zdrave kakor so danes, še dolgo vrsto let, izrekam velečastitemu vrhniškemu gospodu dekanu svojo najglobljo zahvalo za brezplačno in tako sijajno izvedeno proslavo mojih roditeljev in njihovih staršev. Vsemogočni naj gospodu dekanu obilo poplača njegov nemali trud, ki ga je imel s prireditvijo proslave svojega organista! Tudi obema gospodoma kaplanoma in cerkvenim pevcem kličem tem povodom: Bog plačaj!

Daniel Grum.

Veržej. (Marijanišče.) Smelo lahko trdim, da je naš zavod v glasbenem smislu toplo ognjišče, ob katerem se ogreva celo Mursko polje. Veliko je ljudi, ki prihajajo v našo domačo kapelo, da se ogrejejo ob navdušenem petju mladih grl. Mešani zbor šteje vedno okoli 60 pevcev, med katerimi je do 26 glasov moškega zbora. Izbrani oktet »Cecilija« rešuje položaj, ko je treba kak komad hitreje pripraviti. — Kaj pa pojemo? Latinske maše ob praznikih, ob navadnih nedeljah pa slovensko. Letos, n. pr., smo

pehi med drugim tudi Gollerjevo »Missa B. M. V. de Loreto, Mavovo »Missa s. Vincentii a Paulo« in Caglierovo »Missa Gaudete«. Kakor razvidno, menjavamo slovenske, nemške, italijanske in druge avtorje. Posebno lep je za nas božični, velikonočni in majniški čas. Lepe božične pesmi prepevamo tja do svečnice. Ljudje kaj radi prihajajo poslušat Riharjeve »kranjske« pesmi. O Veliki noči smo peli tudi Klemenčičevo »Poglejte duše«; pevcem je ugajala, ljudem pa ne. Premrlov »Graduale« je na vse zelo blagodejno vplival. Majniško Kraljico smo venčali s Sattner-Hochreiterjevimi »Planikami« in z drugimi raznobarvnimi cvetkami iz Premrlovih, Mavovih, Maroltovih in Vodopivčevih zbirk. Na praznik Marije Pomočnice je bil vseskozi zanimiv koncert v čast Majniški Kraljici. Mešani in moški zbori, samospevi s klavirjem in spevoigra »Kraljici Apostolov« ter godbeni komadi so raznetili v ogromni množici ljubezen do naše nebeške Kraljice. Žalostno smo se poslovili od majnika. — Naša godba šteje 28 mladih godcev in je po dveh letih lepo napredovala. Glasbeno nadarjeni učenci se učijo igranja na harmonij. Letos jih je bilo petnajst; dosegli so lepe uspehe. Imajo tudi priložnost, da nastopajo v cerkvi s spremljevanjem pri blagoslovu in pri maši.

Kako mogočno vzgojno sredstvo je glasba, ve vsakdo, kdor je to izkusil. Napajajmo mladino z lepo cerkveno glasbo; s tem bomo mnogo koristili mladini in narodu.

Jerko Gržinčič.

Ruma. Zopet se oglašam z malim poročilom o glasbenem življenju v Rumi. Tu obstoji več pevskih društev. Sam poučujem — poleg organistovske službe — dve pevski društvi: »Hrvatsko seljačko pjevačko društvo« in nemški »Kirchengesangsverein«. Prvo je moški zbor ter sodeluje v cerkvi pri slovesnih mašah ob nekaterih večjih praznikih (sv. Štefana dan, velikonočni in binkoštni ponedeljek itd.); drugo pa mešani zbor, ki sodeluje v cerkvi na božič, veliko in binkoštno soboto, na Kristusov Vnebohod, ob cerkvenem žegnanju itd. Poučujem tudi hrvatsko in nemško ljudsko petje, ki je eno- in dvoglasno. Na splošno je ljudstvo tu navajeno na enoglasno petje in zato večglasno petje le počasi napreduje. Pač pa vidim pri ljudstvu veliko zanimanje za petje in željo, da bi se tudi v večglasnem petju izobrazili. K vajam prihajajo pevci jako točno. Ob določeni uri se zberejo v pevski dvorani in jih ni treba tako prositi v tem pogledu kakor na Slovenskem. Z gori omenjenim hrvatskim društvom sem priredil v pustu tudi dva svetna koncerta.

Nadaljnji tukajšnji pevski društvi sta »Gesangs- und Musikverein« in »Bauern-gesangsverein«. Vodi jih g. prof. Paulus, ki je bil prej v Ljubljani in je dober glasbenik. Njegovo društvo je pelo velikonočno nedeljo pri slovesni maši Griesbacherjevo latinsko mašo, ki je lepo izpadla. Responzorije so peli enoglasno. Na cvetno nedeljo sem izvajal z »Gesangs und Musikvereinom« pasijon v nemškem jeziku, s spremljevanjem orgel, na veliki petek pa à capella. Ljudstvo je bilo do solz ginjeno. Tudi pri popoldanskih oficijih je društvo sodelovalo. Na veliko soboto je moj zbor »Kirchengesangsverein« pel prvič 4 glasno mašo in tudi Aleluja, kar je bilo za Rumo nekaj novega. Našemu gosp. prelatu kakor tudi ljudstvu je jako ugajalo. Sodelovanje pri oficijih velikega tedna me je stalo mnogo truda, zlasti ker nisem že od leta 1912. pri takih prilikah sodeloval in ker žal vidim samo na eno oko. Pa bodi moj trud darovan trpljenju in vstajenju našega Gospoda Jezusa Kristusa. Psalme in antifone smo peli iz nove »Hebdomade«. Obred vstajenja se tu razlikuje od našega v tem, da se ne poje trikratni Aleluja, temveč psalm »Resurrecturis« in nato celebrant z monštranco v roki zapoje v nemškem jeziku »Zveličar gre iz groba«. Nato se vrši procesija v spremstvu treh godb, ki spremljajo ljudstvo pri petju velikonočnih pesmi. Procesija gre isto pot kakor na praznik sv. Rešnjega Telesa in je blagoslov na štirih krajih: proti vzhodu, drugi proti jugu, tretji proti zahodu in zadnji proti severu. Po procesiji smo zapeli nemški Tedeum, Regina coeli laetare in eno velikonočno pesem. Pela je vsa cerkev. Slovesnost se je pričela ob 7. uri in končala okrog pol 10. ure zvečer. Velikonočni ponedeljek smo peli hrvatsko.

Iz vsega navedenega je razvidno, da je tu težko voditi cerkveno petje, ki pri njem sodeluje toliko različnih pevskih društev ozir. zborov, ki je sedaj latinsko, sedaj nemško,

sedaj hrvatsko. Po drugi strani je pa lepo in hvalevredno, da se tukajšnja pevska društva — razen delavskega (»Arbeitergesangsverein«) — žrtvujejo tudi za cerkev in pripomorejo po svoje, da je tudi v cerkvi pri službi božji dostojno petje in glasba.

Kočno še »Cerkv. Glasbeniku« k njegovemu 50 letnemu jubileju čestitam. Zeleč mu vedno večjega napredka in dosti naročnikov. Ferdinand Kristl, učitelj glasbe.

OGLASNIK ZA CERKVENO IN SVETNO GLASBO.

Martin Zeleznik: Sedem evharističnih pesmi za mešani zbor z orglami. Z dovoljenjem kn. šk. ordinariata v Ljubljani, dne 18. avgusta 1927., št. 3216. Ljubljana 1927. Samozaložba. — Morebiti Zeleznik še v nobeni zbirki ni pokazal toliko plemenitosti in globine kakor v pričujoči zbirki. Morebiti bo kdo pogrešal tiste nežne ljubkosti, kakor jo kažejo Marijine, ali tiste jasne preprostosti, kakor je v njo odel adventne, pa jo daleko odtehta bogastvo plemenitega čuvstvovanja, ki je v teh, če jih merimo po taktih, kratkih spevih nakupičeno. Če zadehte kje nekoliko na trpko, na človeka sicer učinkujejo kakor trpki, pa vendar tako prijetni vonj rožmarina. Še nikdar ni pokazal toliko popolnosti, tako da nam sila notranjega razvoja, doslednost bogatih harmonij, mogočen vnanji učinek zlasti v veličastnih končnih višinah še nikdar ni tako v dušo posegal.

Vinko Vodopivec: Kovačev študent. Spevoigra v treh dejanjih. Libreto napisal Ivan Kovačič. Uglasbil: —. V Ljubljani 1927. Založila Jugoslovanska knjigarna. — Vodopivec je po svojem značaju skladatelj, ki zadene tisto, kar ljudstvu najprijetneje zveni. Zato ni čuda, če je njegova spevoigra zmagoslavno obhodila vso Slovenijo. Prepričani smo, da njenih potov še ni konec. Hvalevredno je zlasti to, da v skladbi ni banalnih stvari, hvalevredno marsikatero plemenitejše mesto, hvalevredna mesta, kjer glasba, čeprav preprosto, pa vendar značaj primerno označuje. Kimovec.

Zorko Prelovec: Slava delu! Moški zbor z baritonskim in basovskim samospevom. Založba pevskega društva »Ljubljanski zvon«. 1927, II. izdaja. Cena partituri 1 Din. — Krepka, ponosita skladba, vseskoz jasna v svoji sestavi, pevna in hvaležna.

Josip Pavčič: Lenka. Mešani zbor s klavirjem. Založilo pevsko društvo »Ljubljanski zvon« v Ljubljani. 1927. Cena partituri 12 Din, glasovi po 1 Din. — Na šaljivo O. Župančičevo besedilo zložena skladba se v lahno prijetnem valčkovem tempu prav zanimivo razvija in prinese krasne viške. Poskrbljeno je za precejšnjo živahnost in samostojnost v glasovih, ki jih klavirski del še bolj podčrta in bolj izrazite napravi. Skladba zahteva natančen, čvrst in strog ritem in spretnega pianista. Vsekakor jako dobra pridobitev za naše pevske zборе.

Ciril Pregelj: 30 troglasnih zborov. II. del. Samozaložba. Celje 1927. — Ta pesmarica je nekako nadaljevanje pre dvema letoma izdane zbirke »30 troglasnih zborov«. Zbirka prinaša po večini narodne pesmi, ki sta jih za tri ženske, oz. moške glasove priredila Ciril Pregelj, učitelj na mestni osnovni šoli in na šoli Glasbene Matice v Celju in prof. Emil Adamič. Zlasti od Adamiča prirejene, vzete iz Kokošarjevih zapiskov, so dragoceni prispevki že sami po sebi, kakor tudi po vseskoz samorasli, mojstrski obdelavi.

Emil Adamič: Oče naš. (Nagrobница.) Moški zbor. Založba Ljubljanske župe Jugoslovanske pevske zveze. Resna, slovesna skladba, vseskoz samostojna v glasovih v smislu novega današnjega sloga, ki narašča, pada, se modulatorično bogato preliva, ne straši nikakor trdot itd. Za dobre zборе. — Kar se besedila samega tiče, omenjam, da sta dve mestí nenatančni. Prvič moli Cerkev Oče naš: kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom (Adamič je izpustil »tudi«), drugič: tem več reši nas hudega. Amen (ne: »vsega« hudega).

Ferdo Juvanec: Budnica. Moški zbor. Založba Ljublj. župe J. P. Z. Skladba čvrsto teče; je solidna, pevna, učinkovita. Spretno so uporabljene imitacije dveh in dveh glasov: Zelo porabna stvar. St. Premrl.

NAŠI GLASBENI LISTI.

Pevce 1927, 7. in 8. Prinaša dr. A. Dolinarjev članek o † Jakobu Aljažu in konec dr. J. Cerinove razprave »Zgodovinski razvoj vojaških oz. turških godb« (o vojaških godbenikih v Ljubljani). Pod naslovom »Naši pevski tečaj« so navedeni dosednji predavatelji in udeleženci tečajev v Kranju, Kamniku in Radovljici. Sledi Vestnik Pevske zveze. Koncertne, razne vesti, nove skladbe, iz glasbenih listov. V glasbeni prilogi se nahajajo: dr. A. Dolinarjev moški zbor »Materi milosti«, V. Mirkov moški zbor »Oj slovenska zemlja« in dr. A. Schwabov moški zbor »Ptička«.

Zbori 1927, 7. in 8. Prinašajo tri pesmi, konec dr. Jos. Mantuanijeve razprave o jugoslovanski glasbi, dr. Božidar Širolovo Spomen-slovo o Vilku Novaku, življenjepisne podatke skladateljev dr. Božidara Širole in dr. Antona Dolinarja, poročila o pevskih društvih, o glasbenih listih, o operi in koncertih itd. V glasbenem delu lista se nahaja Josip Pavčičev moški zbor »Na Krki«, dr. B. Širolov mešani zbor »Vi umrete«, Anton Dolinarjev mešani zbor »Mavrica« in V. Mirkov mešani zbor »Zvezde ugašajo...«.

Sveta Cecilija 1927, 4. nadaljuje razpravo o hrv. glasbenem zavodu v Zagrebu (dr. Antun Goglia), dr. Jos. Mantuani nadaljuje skico življenja Frančiška Ks. Križmana, slavnega slovenskega izdelovalca orgel, pop Vinko Premuda poroča o staroslovanski sekvenci »Hrist vaskrese«, Pero Crukovački podaja na pesniški način sliko Palestrine in iz nje izišlega velikega mojstra, Jovan Zorko piše o koncertni sezoni v Belgradu, Ivan Mladineo razpravlja o jugoslovanskih pevskih društvih v Ameriki, Ivan Kokot donaša zajemljive spomine na cecilijanski Pariz, Lujo Šafranek-Ković obdelava glasbeno sezono v Zagrebu, Janko Barle poroča o proslavi 50 letnice Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo. Sledé dopisi, glasbeno slovstvo, razne vesti, iz Cecilijinega društva in še to in ono. — V glasbeni prilogi je Franjo pl. Lučičev moški zbor »Sv. Cirilu, i Metodu in O. Kamilo Kolbova enoglasna »O Marijo mila« z orglami. — V 5. zvezku nadaljuje dr. Ant. Goglia o hrv. glasbenem zavodu v Zagrebu, dr. Mantuani o Križmanu, Mladineo o jugoslovanskih pevskih društvih v Ameriki, Franjo Dugan piše o češki velikonočni pesmi po rokopisu iz Žiča, o dr. B. Sokol o P. Wagnerjevi knjigi »Germanisches und Romanisches im frühmittelalterigen Kirchengesang«, VI. D. podaja nekaj beležk z angleškega glasbenega življenja, Kokot nadaljuje spomine na cecilijanski Pariz; sledi poročilo o »Zorinem« koncertu v Frankfurtu, o. A. Canjuga poroča o varaždinskem glasbenem gibanju, dr. E. Krajanski piše o ustanovitvi varaždinskega društva o priliki njegove 100 letnice. Sledé dopisi in drugo kakor običajno. — V glasbeni prilogi so sledéče skladbe: R. Tačlikov meš. zbor v čast sv. Cirilu in Metodu, A. Železnikov »O prečista«, od Fr. Dugana harmonizirana »Zdravo, Tielo Isusovo« (napev iz Zenice v Bosni) in pesem »Isuse mili«, napisal v Makarski fra I. E. Glibotić.

Jugoslavenski Muzičar 1927, 5. Vsebuje organizacijski pregled, o prilikah glasbenikov v Turčiji, glasbeni pregled, koncert Glasbene Matice v Ljubljani, Grgoševičev članek »Tko nas kritikuje?«, o bolgarski glasbi in še marsikaj. Št. 6. prinaša: Redovan kongres Savezne uprave, znanstveno istraživanje muzičarskog zvanja, mednarodni organizacijski pregled, se spominja gg. Mitroviča, Tkalčiča, † Aljaža itd. — Št. 7. prinaša najprej nekaj organizacijskih člankov, v glasbenem pregledu pa poroča o naši glasbi na mednarodnem foru, o glasbi v kinih, o glasbi in filmu, o dirigentu in orkestru. — Št. 8. piše o oderskem vprašanju in oderskih glasbenikih, o vplivu glasbenega dela na zdravje, o sodobni glasbeni pedagogiki, o glasbi in arhitektonskih slogih itd. — Št. 9. piše o prvi poskušnji pravega organiziranega dela, nadaljuje članek o znanstvenem razmotrivanju glasbenega poklica, nekoliko o socialni politiki, poroča o naši glasbeni kulturi v inozemstvu, o glasbenih listih. A Sever podaja nekaj misli in migljajev pred nastopom pota za znanstveno raziskovanje slov. nar. pesmi. Bersenjev nadaljuje razpravo v bolgarski glasbi.

Glasbeni Vjesnik 1927 prinaša od 4. številke dalje vsakikrat po eno veliko sliko hrvatskih glasbenikov; dosedaj: Blagoje Berse, Antuma Dobroniča, Franja Dugana, Frana Lhotke, Nikole Fallerja in opiše na kratko njih življenje in delovanje. Članki,

nanašajoči se predvsem na hrvatsko glasbeno življenje, pa tudi splošne glasbene vsebine, so pisani strokovno temeljito. List se jako lepo razvija.

RAZNE VESTI.

Msgr. Mihael Arko, dekan v Idriji, je obhajal 19. septembra 1927 sedemdesetletnico rojstva in tridesetletnico svojega delovanja v Idriji. Vsestransko mnogozaslужnemu kulturnemu delavcu in vnetemu glasbeniku naš list najiskrenejše čestita. V posebnem članku prinašamo njegov življenjepis. Še na mnoga leta!

Na **Dovjem** so odkrili 18. septembra Jakob Aljažev spomenik.

IX. pevski tečaj Pevske zveze se je vršil 14. in 15. septembra v Cerkljah ob Krki. Udeležencev je bilo 36, med njimi 17 učiteljic in učiteljev, dva duhovnika, ostali organisti. Predavali so: dr. Dolinar, Premrl in Primožič. VIII. tečaj 10. in 11. septembra se je vršil v Ribnici.

Spomenik slovenskega skladatelja Miroslava Vilharja je italijanska oblast odstranila z glavnega trga v Postojni. Postavili pa ga bodo pred cerkvijo.

Na **orglarski šoli Cecilijinega društva v Ljubljani** se je šolsko leto 1927./28. pričelo 26. septembra. Na novo so bili sprejeti sledeči učenci: Avanco Martin iz Iga; Babič Franc iz Škofje Loke, Bizjan Anton iz Horjula, Kelvišar Jožef od Sv. Križa nad Jesenicami, Koprivnikar Anton iz Štange, Krč Venceslav iz Jezerskega, Mrvar Anton iz Žužemberka, Petje Anton od Sv. Križa pri Litiji, Škerjanc Karel s Trebelnega, Šmid Alojzij iz Selc nad Škofjo Loko, Šterbene Jožef iz Crnomlja. Vseh učencev je letos v šoli 23.

5. septembra je preteklo 80 let, odkar se je porodil znani goriški skladatelj Avgust Armin Leban, umrl 30. maja 1879. Med njegovimi skladbami so moški zbori, Venec vipavskih narodnih pesmi, »Kitica evetja« (6 mešanih zborov z dvema samospevoma), več cerkvenih pesmi in dve latinski maši. Slava njegovemu spominu!

G. Florijan Veninšek, organist v pokoju na Rečici ob Savinji, je obhajal letos 50 letnico organistovskega delovanja. Rojen je bil 2. maja 1857 v Mozirju ter tam dovršil ljudsko šolo. Za organista se je izučil v Nazarijih. Prvo službo je nastopil 10. jan. 1877 pri Sv. Antonu na Pohorju, služil še v Vuzenici, v Smarjeti pri Rimskih Toplicah, pri Sv. Lenardu nad Laškimi in končno v Rečici. Tu je orglal in vodil petje do svoje 50 letnice (10. jan. 1927). Sedaj opravlja na Rečici organistovsko službo njegov sin Ludovik, ki se je izšolal v orglarski šoli v Ljubljani.

Usposobljenostni izpit iz petja in glasbe za meščanske šole so koncem šolskega leta 1927./28. napravili na drž. konservatoriju v Ljubljani: Dragotin Hasl, Leopold Kerne, Zinka Lovrec in Josip Šegula (z odliko).

Umrla je 24. maja t. l. v Idriji gospa Marija Pogačnik, roj. Smrekar, soproga skladatelja Ivana Pogačnika. Blagopokojna je bila dolgoletna cerkvena pevkica in je še dan pred smrtjo pela na koru pri sv. maši. Naj počiva v miru!

Umrla je na Dunaju 23. septembra 1927 gospa Leopoldina Čerin, roj. Bursch, soproga višjega vojnega kapelnika v Ljubljani dr. Josipa Čerina. Najiskrenejše sožalje!

Harmonij na prodaj. Harmonij, amerikanskega sistema, nadtrivsten, shranjen v frančiškanskem samostanu v Ljubljani pri g. P. Hugolinu Sattnerju, je na prodaj.

Izjava.

Podpisani se čutim primoranega izjaviti, da nisem poslal pisatelju dr. Mantuaniju k njegovemu spisu »O jugoslovanski glasbi« nikakršne reklamacije, niti direktne niti indirektne.

Josip Klemenčič.

TO IN ONO.

Še nekaj slovenskih cerkvenih skladateljev.

»Cerkveni Glasbenik« 1927, 5, 6 je prinesel seznam naših slovenskih cerkvenih skladateljev. V dopolnilo tega navajam še nekaj imen teh, ki jih ni v seznamu in so mi znani. Ti so:

1. Govekar Franc. — 2. Kržič Matija. — 3. Damiš Franc. — 4. Tribnik Karol. — 5. Pernè Hrabroslav.

Govekar Franc je bil učitelj v Trnovem na Notranjskem in je od tam prišel na Ig, kjer je bil nadučitelj in organist obenem. Iz Iga je šel v Šiško. Umril je l. 1890. Imam kakih deset njegovih cerkvenih napevov v rokopisu, katere sem dobil pri zdaj že umrlem bivšem izanskem organistu Fr. Migliču, kateremu jih je na njegovo prošnjo Govekar sam lastnoročno izročil. Napevi so sicer zloženi v tedanjem slogu, kateri je bil takrat v navadi, toda so bili za tisti čas prav vsi porabni. Govekar je bil tudi eden prvih cecilijancev, in je tak tudi do zadnjega ostal, in je bil zaradi tega še posebno ponosen.

Kržič Matija, organist v Tomišlju pri Ljubljani, umrl koncem maja l. 1905., je zložil okoli 70 napevov na besede mašne pesmi »Pred Bogom pokleknilo« in »Tantum ergo sacramentum«. Te napeve z njegovim rokopisom hranim jaz kot v spomin na svojega deda. (Bil je namreč oče moje pokojne matere.)

Damiš Franc je zložil več obhajilnih napevov, ki se nahajajo v »Drobtinicah« leta 1851. Tako n. pr. »Kak dalč od tod je tvoja pot, * O Jezus, še od mene?« itd.

Tribnik Karol je izdal l. 1888. in 1889. dva zelo obširna zvezka slovenskih cerkvenih napevov pod imenom »Cerkveni orglavec na deželici«. Te napeve je on prav za prav zbral iz raznih tiskanih in netiskanih virov in so v ravno takem redu priobčeni kakor so pesmi v znanem štajerskem »Vencu svetih pesmi«, ki je zdaj izšel že v osmi izdaji. (Napevi so seveda priobčeni po redu prve izdaje »Venca«, ne pa po sedanjem, ki je popolnoma predrugačen in pomnožen.) »Cerkveni orglavec« obsega okoli 300 slovenskih napevov in se je takrat rabil največ le po bivšem Spodnjem Štajerskem, za katerega je bil tudi namenjen. So tudi teksti pod notami v štajerskem narečju kot n. pr. meša namesto maša itd.

Pernè Hrabroslav, učitelj, je tudi zložil nekaj cerkvenih napevov. Jaz imam prav za prav samo en njegov napev, in sicer obhajilen: »Moj Zveličar, tebe vžiti moja duša zdaj želim itd. Toda ker je zložil enega, je gotovo tudi še katerega drugega, in morda se nahaja še kje drugod kakšen njegov napev. Pernè je bil tudi pesnik, in se nahaja nekaj njegovih pesmi v znanem Nedvědovem »Slavčku«.

Razen teh so bili pa ljudski skladatelji, ki so zlagali napeve in besede, tudi še sledeči: Jožef Ambrožič in Kančnik, učitelja v Dobropolju na Dolenjskem. Matevž Kračman, učitelj v Šmarju na Dolenjskem. Franc Berlan, organist na Kopanju (Dolenjsko). Matevž Draksler, organist na Primskovem pri Litiji. Janez Podgoršek, organist na Šenturški gori (Gorenjsko). Takih ljudskih skladateljev je bilo v prejšnjem stoletju med organisti in učitelji-organisti še več, posebno po Dolenjskem. Ker je bil pa vsak izmed teh skladateljev skladatelj le za svojo porabo, so se z njihovo smrtjo njih dela izgubila in pozabila, in tako se bodo tudi njih imena za vedno pozabila. Naj te vrstice vsaj vse te zgoraj omenjene rešijo pozabljenosti!

Fr. Kramar.

DAROVI ZA CERKVENI GLASBENIK.

Janko Barle, župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani, 260 Din; Franc Dolinar, peč v Ljubljani, 200 Din; Ivan Pogačnik, organist v pokoju, Dol. Logatec, 150 Din; Henrik Povše, župnik, Čatež pod Zaplazom, 100 Din; msgr. dr. Andrej Karlin, knezoškof v Mariboru, 60 Din; po 50 Din: Anton Vilar, organist v Vipavi in Ludovik Veninšek,

organist na Rečici ob Savinji; po 30 Din: Anton Markelj, organist, Boh. Bela; po 20 Din: P. Kosto Seljak, frančičkan, Kotor, in Amalija Kecej, učiteljica v Ljubljani; po 15 Din: Franc Sredenšek, organist na Jesenicah, Ivan Seljak, posestnik v Sori pri Zireh, Franc Zganjar, zvaničnik fin. kontrole na Rakeku; po 10 Din: Josip Cenčič, nadučitelj v Rogatecu, Franc Požum, organist v Žužemberku, Ivan Bolko, organist v Zg. Polskavi, Franjo Staré, stolni regens chori v Djakovem, Andrej Štampihar, organist v Selcih; po 7 Din: Franc Rakum, kaplan v Pišecah; po 5 Din: Leopoldina Pelhan, učiteljica v Zireh, in Alojzij Ovca, organist v Blagovici. — Vsem darovalcem in za vsak dar izreka uredništvo najtoplejšo zahvalo in Bog plačaj ter se priporoča še za nadaljnje prispevke.

GLASBENO ZRNJE.

Narodno pesem »Gor za gmajnico, tam črez izaroc« je zapei in zložil koroški župnik Franc Treiber. — Pesem »Barčica po morju plava« je zložil Ignacij Štupica, takrat fin. respicijent v Postojni (Glej Fr. Gerbičev članek v »Novih Akordih« 1913, št. 5., 6.)

Nemški slavni skladatelj Maks Reger ni zlagal programske glasbe, ker mu je bila glasba — program.

Spoštovanje — spoštovanje pred umetnino, pa naj bo simfonija ali pa narodna pesem. (P. Keller »O glasbenem življenju v Altenrodi«, izredno zajemljivi glasbeni povesti, ki jo prinaša letošnji goriški »Naš čolnič«.)

LISTNICA UPRAVE.

Nad sto naročnikov še ni poravnalo naročnine. Mnogo se jih tudi na naš cpomin ni odzvalo in se nič ne zmenijo za svojo dolžnost. To ni lepo nasproti listu, ki obhaja letos svoj 50letni jubilej in se z vsemi močmi trudi, da bi svojim naročnikom čim najboljšo postregel. — Naročnina za »Cerkveni Glasbenik« je na leto odslej **40 Din**. Prosimo ponovno vse dolžnike: Poravnajte naročnino, čim prej mogoče. Kdor bi pa lista ne hotel plačati, se spodobi, da vse dosedanje številke nemudoma vrne.

NAŠE PRILOGE.

Današnji številki je priložena glasbena priloga (8 strani) s sledečimi skladbami: Večna luč naj mrtvim sveti, moški zbor, zložil Josip Klemenčič, Prošnja, mešani zbor z orglami, zložil dr. Anton Dolinar in Dragih vseh najdražja ti, mešani zbor z orglami. Zložil Anton Jobst. Poleg tega je priložen drugi del Kazala vseh spisov, ki so izšli v »C. Gl.« od 1878—1926, sestavil dr. Josip Mantuaní. Posamezni iztisi glasbene priloge stanejo 3 Din.

POPRAVEK.

V zadnji številki so se na str. 138 v dr. Fr. Kimovčev članek »Slovensko cecilijanstvo« vrinili sledeči močno moteči tiskovni pogreški: v 2. vrsti beri: strožji namesto otročji; v 1. vrsti 2. odstavka: dobrota, P. Angelik, namesto dobrota p. Angelika; v 4. vrsti istega odstavka: priučeno namesto prinčevno; v predzadnji vrsti: trda namesto toda.

Izhaja šestkrat na leto kot dvomesečnik. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za Italijo 50 Din, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravništvo: Pred škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj **Stanko Premrl** v Ljubljani. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani **Karel Čeč**.